

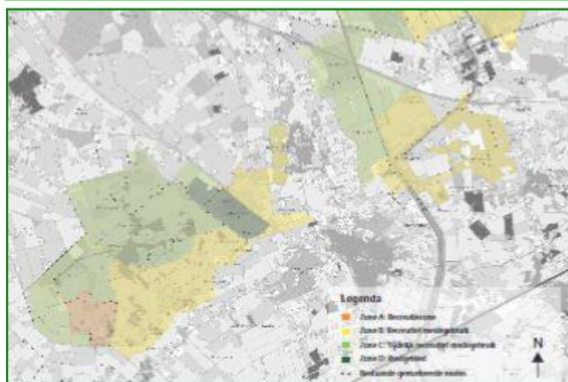
LOO PLAN
voor bos, natuur en landschap

PASSENDE BEOORDELING

WET NATUURBESCHERMING

*Recreatiezoneringsplan
Peelvenen*

COLOFON

OPDRACHT

Passende beoordeling recreatiezoneringsplan Peelvenen

OPDRACHTGEVER

Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 'S-HERTOGENBOSCH

OPDRACHTNEMER

LOO PLAN, voor bos, natuur en landschap
Diepesteeg 4
6994 CD De Steeg
tel.: 026 – 351 41 74
info@looplan.nl
www.looplan.nl

Uw kenmerk : C2293463/5026047

Ons kenmerk : 2023-100798-7603

Datum : 20 april 2023

Status : Definitief

Contactpersoon :

Contactpersoon :

Medewerking van :

© Loo Plan B.V. Dit rapport is vervaardigd op verzoek van en is eigendom van de opdrachtgever.

Loo Plan is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade voortvloeiende uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Loo Plan.

De opdrachtgever vrijwaart Loo Plan voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
1.1	AANLEIDING	3
1.2	VOORGENOMEN ONTWIKKELING	3
1.3	BELANGRIJKSTE VERANDERINGEN	4
2	WETTELIJK KADER	5
3	TOETSINGSKADER	9
3.1	VERANDERING ZONERING	9
3.2	NIEUW OPENGESTELDE PADEN	9
3.3	UITGANGSPUNTEN VOOR TOETSING	10
3.4	GEBRUIKTE BASISDATA VOGELS	11
3.5	RELEVANTE STORINGSFACTOREN	11
3.6	BEPALING VERSTORINGSAFSTANDEN	12
4	AANWEZIGHEID KWALIFICERENDE HABITATS EN SOORTEN	14
4.1	INLEIDING	14
4.2	HABITATTYPEN	14
4.3	HABITATRICHTLIJNSOORTEN	14
4.4	BROEDVOGELS	14
4.5	NIET-BROEDVOGELS	17
4.6	TYPISCHE SOORTEN	20
4.6.1	VAATPLANTEN, MOSSEN EN KORSTMOSSEN	20
4.6.2	INSECTEN	20
4.6.3	BROEDVOGELS EN REPTIELEN	21
5	EFFECTENBEOORDELING	24
5.1	INLEIDING	24
5.2	EFFECTEN BROEDVOGELS	24
5.3	EFFECTEN NIET-BROEDVOGELS	34
5.4	EFFECTEN TYPISCHE SOORTEN	35
5.5	NIEUW OPENGESTELDE PADEN	42
6	CONCLUSIE	44
7	PASSENDE ALTERNATIEVE ZONERING	46
8	LITERATUUR	49
9	BIJLAGEN	50
9.1	BIJLAGE 1	51
9.2	BIJLAGE 2	52
9.3	BIJLAGE 3	53
9.4	BIJLAGE 4	54
9.5	BIJLAGE 5	55
9.6	BIJLAGE 6	56
9.7	BIJLAGE 7	57
9.8	BIJLAGE 8	58
9.9	BIJLAGE 9	59

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de grens van Noord-Brabant en Limburg liggen de Peelvenen, bestaande uit de Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel. Deze bijzondere gebieden zijn aangewezen als Natura 2000 gebieden, waardoor deze Europees beschermd worden. In 2017 is het Natura 2000-beheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel vastgesteld (lit. 1) met als doel om deze bijzondere Natura 2000-gebieden, met de hierin aangewezen habitattypen, -soorten en vogelsoorten (instandhoudingsdoelen), te beschermen. De Peelvenen worden ernstig bedreigd door o.a. verdroging en vermessing. Om de verdere achteruitgang van de gebieden te stoppen en herstel in te zetten zijn de laatste jaren grootschalige ingrepen gedaan binnen de gebieden (LIFE+). Deze ingrepen zijn erop gericht om de waterstanden in de gebieden hoger en stabiel te maken. Hiervoor zijn watergangen gedempt of verondiept, kades aangelegd en kwelschermen geplaatst. In het beheerplan wordt de zorg uitgesproken dat de uitvoering van de LIFE+ ingrepen in het gebied de toegankelijkheid van de gebieden mogelijk vergroot via de aangelegde kades. Dit kan afbreuk doen aan de benodigde rust voor diverse aangewezen soorten waardoor de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen komen. Het geheel of gedeeltelijk openstellen en afsluiten van delen van het gebied via recreatiezonering is daarom nodig om voldoende rust en bescherming te bieden voor de aangewezen instandhoudingsdoelen en vooral de betreffende vogelsoorten.

Mede om ervoor te zorgen dat instandhoudingsdoelstellingen niet in het geding komen, is in het beheerplan uit 2017 de verplichting opgenomen dat Staatsbosbeheer een nieuw recreatiezoneringsplan opstelt. Het is de bedoeling dat dit nieuwe plan (lit. 2), na toetsing van de effecten op vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen, de oorspronkelijke recreatiezonering (lit. 3) vervangt. De hier voorliggende passende beoordeling bevat de toetsing van de voorgenomen wijziging in recreatie op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden Groote Peel (gebiedsnummer 139) en Deurnsche Peel & Mariapeel (gebiedsnummer 140).

1.2 Voorgenomen ontwikkeling

Zowel in de Groote Peel als in de Deurnsche Peel & Mariapeel wordt de recreatiezonering met bijbehorende randvoorwaarden aangepast. Voor het overgrote deel blijft de huidige gemarkeerde padenstructuur ongewijzigd. Slechts op twee locaties worden nieuwe gemarkeerde paden toegevoegd. Wel is het mogelijk dat, als gevolg van de wijziging in de zonering en randvoorwaarden, de openstelling van specifieke paden door het jaar heen veranderen ten opzichte van de oorspronkelijke recreatiezonering. In deze paragraaf wordt de oorspronkelijke en gewenste zonering, inclusief padenstructuur, beschreven.

Oorspronkelijke zonering

Na aanwijzing van beide Natura 2000-gebieden in begin jaren 90 van de vorige eeuw is de zonering in de praktijk meerdere malen aangepast. Omdat er geen formele ecologische toetsing heeft plaatsgevonden op de effecten van deze wijzigingen, zijn deze wijzigingen ook nooit juridisch formeel vastgelegd. Om deze reden wordt hier uitgegaan van de oorspronkelijke zonering zoals benoemd in het eerste beheersplan na aanwijzing van de Groote Peel als Natura 2000-gebied (lit. 3). Hierin is de Groote Peel voor het grootste gedeelte in het broedseizoen (indicatief 15 maart – 15 juli) en tijdens de herfsttrekperiode (15 oktober – 1 december) afgesloten voor bezoekers (Bijlage 1). De Deurnsche Peel & Mariapeel kent oorspronkelijk geen recreatiezonering en is dus jaarrond opengesteld (Bijlage 2), maar bepaalde delen in dit gebied zijn nauwelijks tot niet toegankelijk vanwege de terreingesteldheid (te nat en onveilig).

Nieuw recreatiezoneringsplan

Het nieuwe recreatiezoneringsplan is opgebouwd uit vier zones (A t/m D; Bijlage 3 & Bijlage 4). In de bijbehorende toolbox (Bijlage 5) staat toegelicht wat per zone mogelijk is aan recreatie. In de gepresenteerde toolbox zijn alleen de relevante onderdelen voor de toetsing aan de instandhoudingsdoelstellingen opgenomen.

Routes en paden

Wandelen is in de huidige en toekomstige situatie alleen toegestaan op opengestelde gemarkeerde paden. In Bijlage 6 zijn alle gemarkeerde paden in de Groote Peel en Bijlage 7 in de Deurnsche Peel & Mariapeel opgenomen. In beide figuren zijn ook de geplande wijzigingen ten opzichte van de huidige paden opgenomen.

1.3 Belangrijkste veranderingen

In het kader van deze passende beoordeling worden alleen de veranderingen getoetst die potentieel negatieve effecten kunnen hebben op instandhoudingsdoelen. Hoofdstuk 3 laat zien welke stappen zijn genomen en welke criteria worden gehanteerd om tot de hier voorliggende passende beoordeling te komen. In grote lijnen gaat de beoordeling in op:

- de twee paden die in de huidige situatie niet opengesteld zijn voor wandelaars (blauwe paden in Bijlage 6 en Bijlage 7);
- de zones die een verruimde openstelling krijgen in de Groote Peel (Figuur 3) en de opengestelde paden daarbinnen.

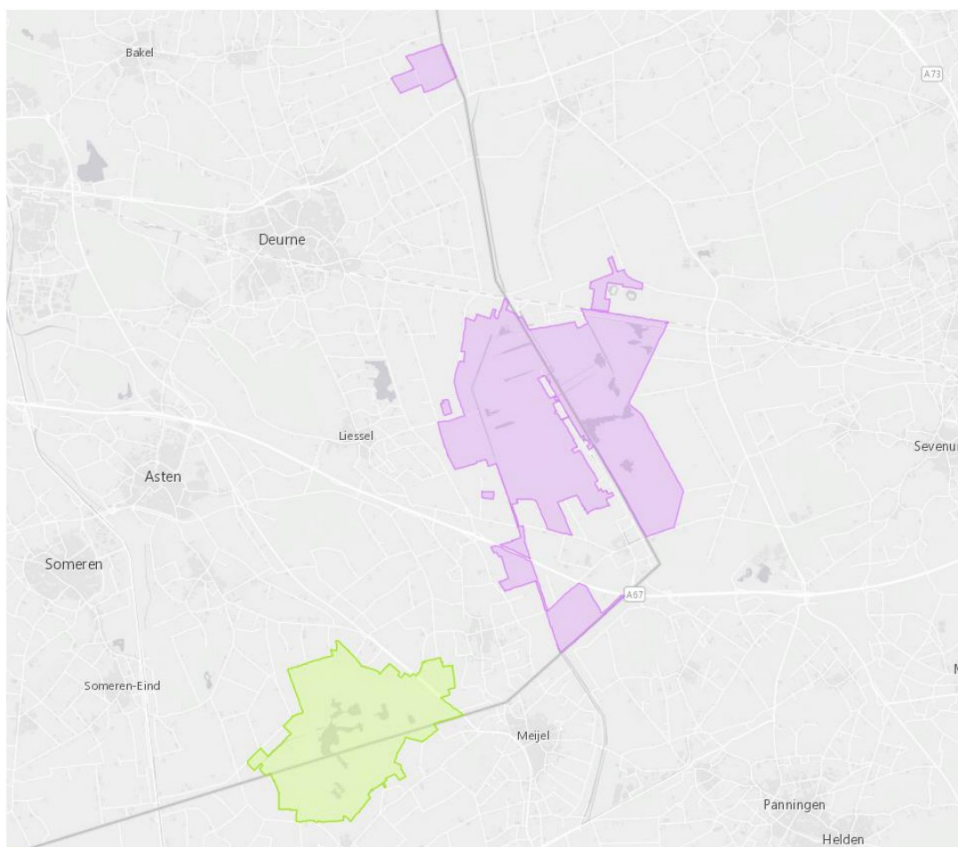
2 Wettelijk kader

De belangrijkste natuurgebieden in Europa zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Dit netwerk aan natuurgebieden, is het belangrijkste Europese instrument om de achteruitgang van de biodiversiteit te keren. In Nederland is de bescherming van Natura 2000-gebieden verankerd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Voor ieder Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen bepaald voor de meest bedreigde diersoorten en habitattypen van het gebied. Het is een Europese verplichting om plannen en projecten die binnen de natura 2000-gebieden plaatsvinden of daar effect op kunnen hebben te beoordelen op de gevolgen voor deze instandhoudingsdoelstellingen.

Volgens artikel 2.7, tweede lid van de Wnb, is het verboden om zonder vergunning een plan of project uit te voeren dat kan leiden tot significant negatieve gevolgen voor een Natura 2000-gebied. Een vergunning wordt dan ook uitsluitend verleend als uit een passende beoordeling de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

Zowel het Natura 2000-gebied Groote Peel als de Deurnsche Peel & Mariapeel zijn aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied (Figuur 1). Voordat de nieuwe recreatiezonering toegepast kan worden, is daarom een passende beoordeling hiervan op instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden nodig.

Figuur 1 Begrenzing Natura 2000-gebieden Groote Peel (groen) en Deurnsche Peel & Mariapeel (paars) als Vogel- en Habitatrichtlijngebied (lit. 5).

Voor beide gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd (Tabel 1 & Tabel 2). Per soort of habitatype is voor oppervlakte en kwaliteit aangegeven of er een uitbreidingsdoelstelling (>) of een instandhoudingsdoelstelling (=) is. Bij de

uitbreidingsdoelstelling moet het betreffende aspect worden verbeterd en bij de instandhoudingsdoelstelling moet het huidige aantal, oppervlakte of kwaliteit worden gehandhaafd en mag er geen achteruitgang optreden. Het aantal broedparen geeft aan hoeveel broedparen in het gebied nodig zijn om de instandhoudingsdoelstelling te halen.

Tabel 1 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Groote Peel

Groote Peel				
Habitattypen				
<u>Habitatype</u>	<u>Oppervlakte</u>	<u>Kwaliteit</u>		
H4030 - Droge heiden	=	=		
H7120 - Herstellende hoogvenen	=	>		
Broedvogels				
<u>Soort</u>	<u>Aantal broedparen</u>	<u>Omvang leefgebied</u>	<u>Kwaliteit leefgebied</u>	
A004 - Dodaars	40	=	=	
A008 - Geoorde fuut	40	=	=	
A119 - Porseleinhoen	5	>	>	
A272 - Blauwborst	200	=	=	
A276 - Roodborsttapuit	80	=	=	
Niet-broedvogels				
<u>Soort</u>	<u>Populatie</u>	<u>Instandhoudingsdoelstelling</u>	<u>Omvang leefgebied</u>	<u>Kwaliteit leefgebied</u>
A041 - Kolgans	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=
A127 - Kraanvogel	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=
A701 - Taigarietgans	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=
A702 - Toendrarietgans	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=

Tabel 2 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Deurnsche & Mariapeel

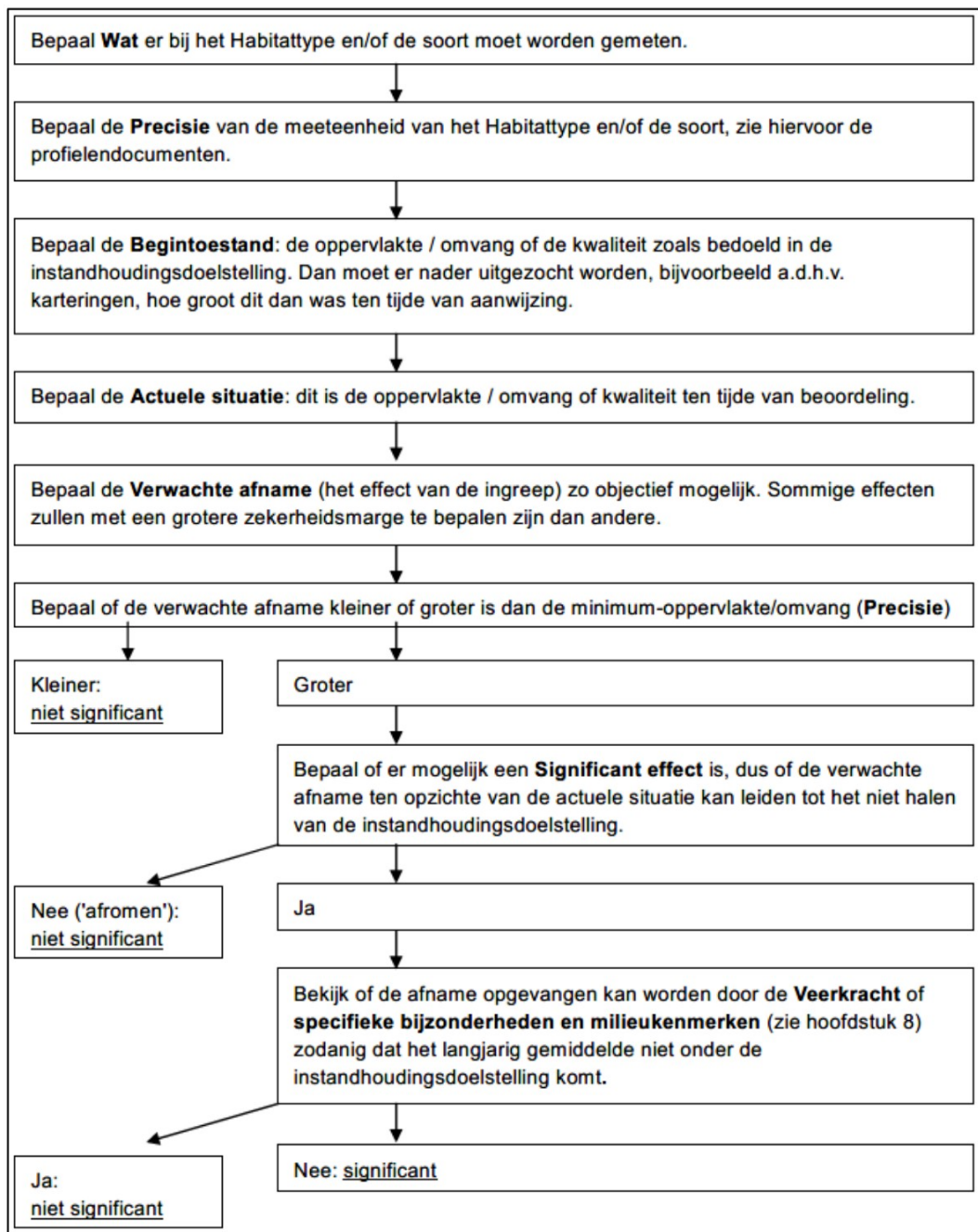
Deurnsche & Mariapeel				
Habitattypen				
<u>Habitatype</u>	<u>Oppervlakte</u>	<u>Kwaliteit</u>		
H4030 - Droge heiden	=	=		
H7110A - Actieve hoogvenen	>	>		
H7120 - Herstellende hoogvenen	= (<)	>		
Habitatrichtlijnsoorten				
<u>Soort</u>	<u>Populatie</u>	<u>Omvang leefgebied</u>	<u>Kwaliteit leefgebied</u>	
H1134 - Bittervoorn	=	=	=	
H1149 - Kleine modderkruiper	=	=	=	
Broedvogels				
<u>Soort</u>	<u>Aantal broedparen</u>	<u>Omvang leefgebied</u>	<u>Kwaliteit leefgebied</u>	
A004 - Dodaars	35	=	=	
A224 - Nachtzwaluw	3	=	=	
A272 - Blauwborst	350	=	=	
A276 - Roodborsttapuit	120	=	=	
Niet-broedvogels				
<u>Soort</u>	<u>Populatie</u>	<u>Instandhoudingsdoelstelling</u>	<u>Omvang leefgebied</u>	<u>Kwaliteit leefgebied</u>
A041 - Kolgans	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=
A127 - Kraanvogel	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=
A702 - Toendrarietgans	behoud	Slaap- en rustplaats	=	=

Een maat voor de kwaliteit van de aangewezen habitattypen wordt weergegeven met de aanwezigheid van typische soorten in het profieldocument van het betreffende habitatype (lit. 5). In Tabel 3 zijn per habitatype de typische soorten weergegeven.

Tabel 3 Typische soorten habitattypen

H4030 Droge heiden	H7120 Herstellende hoogvenen	H7110_A Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)	
<i>Soort</i>	<i>Soort</i>	<i>Soort</i>	<i>Soortgroep</i>
Groentje	Veenbesblauwtje	Veenbesblauwtje	Dagvlinders
Heideblauwtje	Veenbesparelmoervlinder	Veenbesparelmoervlinder	
Heivlinder	Veenhooibeestje	Veenhooibeestje	
Kommavlinder			
Vals heideblauwtje			
	Rhadicleptus alpestris	Rhadicleptus alpestris	Kokerjuffers
	Hoogveenglanslibel	Hoogveenglanslibel	Libellen
	Venwitsnuitlibel	Venwitsnuitlibel	
Kronkelheidestaartje			Korstmossen
Open rendiermos			
Rode heidelucifer			
Gekroesd gaffeltandmos	Hooveenlevermos	Hooveenlevermos	Mossen
Glanzend tandmos	Hoogveenveenmos	Hoogveenveenmos	
Kaal tandmos	Rood veenmos	Rood veenmos	
	Veengaffeltandmos	Veengaffeltandmos	
	Hooveenlevermos	Hooveenlevermos	
	Hoogveenveenmos	Hoogveenveenmos	
	Rood veenmos	Rood veenmos	
	Veengaffeltandmos	Veengaffeltandmos	
	Veijfrijig veenmos	Veijfrijig veenmos	
		Wrattig veenmos	
Levendbarende hagedis	Levendbarende hagedis	Levendbarende hagedis	Reptielen
Zandhagedis			
Blauwvleugelsprinkhaan			Sprinkhanen & krekels
Wrattenbijter			
Zadelsprinkhaan			
Zoemertje			
Klein warkruid	Kleine veenbes	Eenarig wollegras	Vaatplanten
Kleine schorseneer	Lange zonnedaauw	Kleine veenbes	
Kruipbrem	Lavendelhei	Lange zonnedaauw	
Rode dophei	Veenorchis	Lavendelhei	
Stekelbrem	Witte snavelbies	Veenorchis	
		Witte snavelbies	
Boomleeuwerik	Blauwborst	Blauwborst	Vogels
Klaapekster	Sprinkhaanzanger	Sprinkhaanzanger	
Roodborsttapuit	Watersnip	Watersnip	

In deze passende beoordeling worden de effecten van het voorgenomen recreatiezoneringplan op de beschreven doelstellingen bepaald. Voor het bepalen van de significantie van de effecten zal het “Doorloopschema bepaling significantie” (Figuur 2) uit bijlage I van “Natura 2000- Leidraad bepaling significantie” (lit. 4) worden gevolgd.

Figuur 2 Doorloopschema bepaling significantie (lit. 4).

3 Toetsingskader

Het nieuwe recreatiezoneringsplan is opgebouwd uit een zonering per Natura 2000-gebied (Bijlage 3 en Bijlage 4) inclusief bijbehorende toolbox met randvoorwaarden (Bijlage 5). Uitgangspunt bij deze passende beoordeling is het toetsen van de effecten op instandhoudingsdoelstellingen op locaties waar verschillen in zonering of voorwaarden tussen de oorspronkelijke situatie en de gewenste toekomstige situatie ontstaan. Uiteraard wordt daarbij alleen gekeken naar verschillen die een negatief effect kunnen hebben. Immers is bij handhaving van de oorspronkelijke situatie of zelfs gunstigere voorwaarden voor beschermde soorten (bijvoorbeeld afsluiting tijdens broedseizoen) een negatief effect op instandhoudingsdoelstellingen op voorhand uit te sluiten.

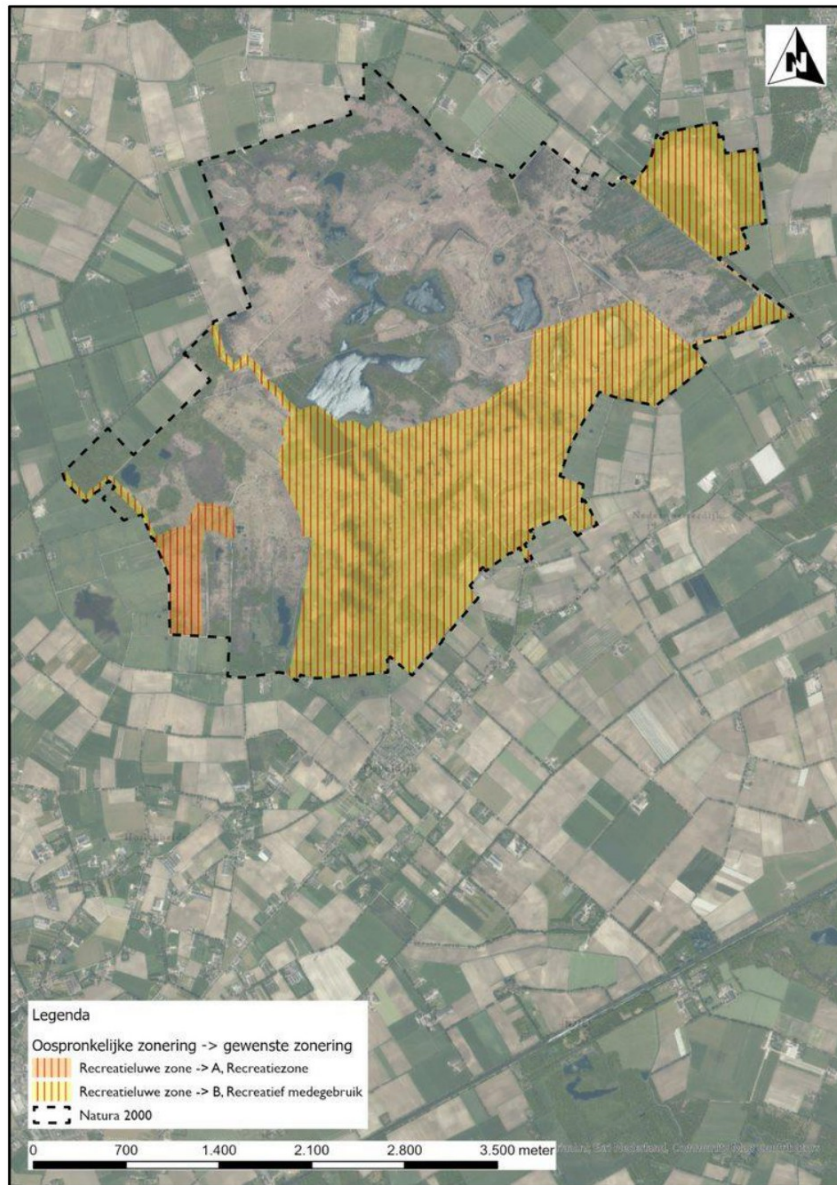
3.1 Verandering zonering

In het Natura 2000-gebied Groote Peel treedt een verandering op van twee zones in de oorspronkelijke recreatiezonering (Bijlage 1) naar vier zones in de gewenste recreatiezonering (Bijlage 3). Bijlage 8 geeft de verandering tussen de oorspronkelijke en gewenste zonering weer.

Zoals aangegeven, worden effecten enkel getoetst op veranderingen met een potentieel negatief effect. Dit zijn de gebieden waar in de toekomstige zonering tijdens het broeden/of trekseizoen meer openstelling is dan in de oorspronkelijke situatie. Binnen de Groote Peel zijn de betreffende zones weergegeven in Figuur 3. Omdat de Deurnsche Peel & Mariapeel in de oorspronkelijke situatie volledig jaarrond is opengesteld op wegen en paden (Bijlage 2) treden, met invoering van de gewenste recreatiezonering (Bijlage 4), geen negatieve effecten op. Binnen dit gebied wordt de oorspronkelijke situatie gehandhaafd of verbeterd ten gunste van de rust voor aangewezen doel- en typische soorten (Bijlage 9).

3.2 Nieuw opengestelde paden

In Bijlage 6 en Bijlage 7 is zichtbaar dat voor elk Natura 2000-gebied een nieuw opengesteld pad wordt toegevoegd. Beide paden zijn al aanwezig en worden, ondanks dat zij officieel niet opengesteld zijn, in de huidige vorm al gebruikt door wandelaars (pers. med. Staatsbosbeheer). Ten behoeve van de gewenste toekomstige openstelling moet alleen de bebording aangepast worden.

Figuur 3 Zones waarbij in de gewenste recreatiezonering in de Groote Peel potentieel negatieve effecten op instandhoudingsdoelen kunnen optreden

3.3 Uitgangspunten voor toetsing

De gewenste voorwaarden per zone zijn opgenomen in de Toolbox (Bijlage 5) behorende bij het recreatiezoneringsplan (lit. 2). Er zijn geen grote wijzigingen in de algemene voorwaarden ten opzichte van de huidige situatie per type zone. Er treden wel veranderingen op in zones (zie “verandering zonering” paragraaf 3.1) waardoor de voorwaarden per locatie kunnen wijzigen. Hieronder de belangrijkste uitgangspunten:

Blijft gelijk

- Wandelen is alleen toegestaan op opengestelde paden (Bijlage 6 en Bijlage 7).
- Fietsen en paardrijden is alleen toegestaan op openbare wegen. De openbare wegen lopen niet in de natuurgebieden of de zones die wijzigen.
- Peelfestiviteiten, kleinschalige activiteiten en excursies blijven ongewijzigd in locaties, verwacht aantal bezoekers en zone. Voor het *Mijl op zeven* muziekfestival wordt een aparte vergunning aangevraagd.

- Periode afsluiting broedseizoen (15 maart – 15 juli) blijft ongewijzigd. De bovenbeschreven periode kan verschuiven, afgestemd op de daadwerkelijke broedseizoenen. Deze verschuiving van periodes wordt door Staatbosbeheer bepaald op basis van monitoring.
- Openstelling van de paden tussen zonsopgang en zonsondergang.
- Enkele malen per jaar wordt een begeleide nachtexcursie georganiseerd. Deze activiteit blijft ongewijzigd in locaties, verwacht aantal bezoekers en zone.
- Honden aan de lijn blijven toegestaan.
- Vis- en vaarrechten blijven ongewijzigd. Bevoegdheid om hierover te beslissen, ligt bij het Waterschap Aa en Maas en vormt geen onderdeel van deze passende beoordeling.
- Toegang voor schaatsers blijft ongewijzigd.

Veranderd

- Per Natura 2000-gebied is slechts één extra pad (in blauw aangegeven; Bijlage 6 en Bijlage 7) dat wordt opengesteld welke in de huidige situatie via bebording afgesloten is. Het gaat hierbij over openstelling van bestaande paden en niet over het aanleggen van nieuwe paden.
- Zone D is in de Deurnsche Peel onder specifieke voorwaarden toegankelijk. Deze voorwaarden is “in het kader van monitoring” ten behoeve van het Natura 2000-gebied. Hieronder valt onder andere het opnemen van peilbuizen.
- De trekperiodes kraanvogel zijn aangepast op daadwerkelijke trekperiodes tijdens de afgelopen jaren (15 februari - 15 maart en 1 november – 1 december, lit. 2). Hierbij is de voorjaarsafsluiting (15 februari – 15 maart) toegevoegd en de periode 15 oktober – 1 november verwijderd. De bovenbeschreven periodes kunnen verschuiven, afgestemd op de daadwerkelijke vogeltrek. Deze verschuiving van periodes wordt door Staatbosbeheer bepaald op basis van monitoring.
- Er zijn geen honden toegestaan in het rustgebied (zone D).

3.4 Gebruikte basisdata vogels

Voor deze passende beoordeling zijn met name vogels kwalificerend (hoofdstuk 4). Op basis van het “doorloopschema bepalen significantie” (Figuur 2) moet een aantal criteria gespecificeerd worden. Per criterium wordt hieronder aangegeven wat hieronder verstaan wordt en welke basisdata gebruikt wordt om dit te onderbouwen:

- **Wat;** aantal broedparen van kwalificerende broedvogels en effecten op populatieomvang van niet-broedvogels.
- **Precisie;** aantal broedparen en populatieomvang.
- **Begintoestand;** op basis van instandhoudingsdoelstellingen (Tabel 1 & Tabel 2).
- **Actuele situatie;** uitgaande van de meest recente en beschikbare, op gestandaardiseerde wijze verzamelde en gebiedsdekkende, broedvogelgegevens:
 - o Broedvogelinventarisatie Verheven Peel 2018 (lit. 6)
 - o Broedvogelinventarisatie Groote Peel 2016 (lit. 7)
 - o Sovon Vogelonderzoek Nederland (lit. 8)

3.5 Relevante storingsfactoren

De gewenste wijziging in recreatiezonering en voorwaarden heeft alleen betrekking op wandelaars als individu of in groepsverband, eventueel in combinatie met een aangelijnde hond. Voor het bepalen van relevante storingsfactoren is gebruik gemaakt van de effectenindicator (lit. 9). Voor deze gebieden zijn in Figuur 4 en Figuur 5 de mogelijke storingsfactoren getoond op basis van de activiteit landrecreatie. Mogelijke effecten door aanwezigheid van wandelaars (en honden) zijn “verstoring door geluid” en/of “optische

verstoring”. Er is geen aanleiding om, naast deze in effectenindicator genoemde potentiële effecten, andere effecten te verwachten. In deze passende beoordeling wordt daarom alleen op deze aspecten getoetst.

Figuur 4 Effectenindicator landrecreatie Deurnsche & Mariapeel

Figuur 5 Effectenindicator landrecreatie Groote Peel

3.6 Bepaling verstoringafstanden

Als basis voor het inzichtelijk maken van verstoring door wandelaars (en honden) op vogels wordt de literatuurstudie van Krijgsveld et. al. gebruikt (lit. 10). De versturende effecten zijn afhankelijk van lokale omstandigheden zoals type terrein, intensiteit, frequentie en duur van verstoring. Wandelen heeft vaak een relatief beperkt effect op vogels, mits wandelaars op de paden blijven en het padennet niet te fijnmazig is. Wandelaars met hond, alsook loslopende honden, hebben een veel groter versturend effect op vogels. Binnen de studie van Krijgsveld et. al. werd voor een aanzienlijk aantal soorten vastgesteld dat de dichtheid van broedvogels en/of foeragerende vogels negatief wordt beïnvloed in de buurt van wegen of paden. De mate waarin een gebied toegankelijk is voor recreatie, kan dus van belang zijn voor de mate waarin soorten verstoord worden.

Krijgsveld et al. geeft voor het gebruik van verstoring in effectstudies aan, dat zeer veel literatuur beschikbaar is en dat zeer veel interpretatie noodzakelijk is per afzonderlijke situatie. In effectstudies is het de essentie om te bepalen of het gebied kwalitatief minder wordt voor vogels als leefgebied (afname habitatkwaliteit). Dus of een vogel verstoord wordt is niet per sé relevant, maar wel of daarmee de kwaliteit van het leefgebied afneemt

en een significant negatief effect op het instandhoudingsdoel ontstaat. Dit moet zoveel mogelijk kwantitatief onderbouwd worden. Door een juiste interpretatie van verstoringsafstanden, verstoringsduur, typen verstoringsbronnen, diversiteit in soorten, groepsgroottes en gebruiksfuncties is op basis van bestaande kennis een inschatting te maken. Het is daarom nodig met al deze factoren rekening te houden. Krijgsveld *et. al.* stelt dat een veel voorkomende fout is dat vaak alleen naar de (maximale) verstoringsafstanden gekeken wordt en dat daarmee impliciet wordt aangenomen dat het gehele gebied daarmee ongeschikt leefgebied wordt. Omgekeerd wordt soms te snel verondersteld dat de mate van gewinning zo groot is dat er een veel lager effect is dan op basis van maximale verstoringsafstanden aangenomen kan worden.

Vanwege het grote belang van de peelvenen voor broedende en rustende vogels wordt uit voorzorg in deze beoordeling gewerkt met de door Krijgsveld *et al.* (lit. 10) benoemde specifieke bufferzones per kwalificerende vogel (hoofdstuk 4). De bufferzones ofwel minimale naderingsafstanden kunnen verstoring voorkomen of beperken. Ze zijn groter dan vluchtafstanden omdat ze rekening houden met niet-zichtbare verstoring (broedsucces, broeddichtheid, aantallen vogels) en zijn daarmee effectiever om verlies aan draagkracht te beperken. Hiermee wordt optimaal invulling gegeven aan het voorzorgbeginsel dat voortvloeit uit de Wet natuurbescherming en biedt een goede basis voor het bepalen of er significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit resulteert in onderstaande gebruikte bufferzones per soort:

Broedvogels:

- Blauwborst: 50 meter
- Dodaars: 100 meter
- Geoorde fuut: 100 meter
- Porseleinhoen: 100 meter
- Roodborsttapuit: 100 meter

Niet broedvogels:

- Kolgans: 500 meter
- Kraanvogel: 500 meter
- Taigarietgans: 500 meter
- Toendrarietgans: 500 meter

Typische vogelsoorten:

- Sprinkhaanzanger: 100 meter
- Watersnip: 100 meter
- Boomleeuwerik: 100 meter
- Wintertaling: 250 meter

4 Aanwezigheid kwalificerende habitats en soorten

4.1 Inleiding

In deze passende beoordeling wordt alleen ingegaan op instandhoudingsdoelstellingen (Tabel 1 & Tabel 2) en typische soorten (Tabel 3) die in potentie negatieve effecten kunnen ondervinden van de relevante storingsfactoren (§ 3.5). Potentieel negatieve effecten treden alleen op in de Groote Peel binnen weergegeven zones in Figuur 3. In onderstaande paragrafen worden alle aanwezige relevante soorten besproken. In Tabel 4 zijn alle kwalificerende soorten voor deze beoordeling samengevat.

4.2 Habitattypen

De habitattypen die in de Groote Peel aanwezig zijn (H4030 Droge heiden en H7120 Herstellende hoogvenen), ontbreken op de opengestelde paden. Hierdoor kan op voorhand een negatief effect hierop uitgesloten worden.

4.3 Habitatrichtlijnsoorten

Op de aangewezen habitatrichtlijnsoorten worden effecten op voorhand uitgesloten aangezien het hier om vissoorten gaat. Wandelaars hebben geen negatieve effecten op watergebonden soorten aangezien zij zich alleen op paden mogen begeven en negatieve geluids- en trillingseffecten uitgesloten kunnen worden.

4.4 Broedvogels

Negatieve effecten op broedvogelsoorten kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Hieronder wordt per kwalificerende broedvogel een korte beschrijving van de ecologische vereisten uit de profieldocumenten gegeven (lit. 5).

A272 - Blauwborst

Leefgebied: De broedbiotoop van de blauwborst bestaat uit verruigd rietland met wilgenopslag, moerasstruwelen of niet te dicht wilgen- en elzenbroekbos. In agrarisch cultuurland nestelt de soort in verruigde slootranden en koolzaadakkers. Belangrijk voor de blauwborst is een combinatie van kale bodem voor gebruik als voedselplek, dichte vegetatie voor zijn nestplaats en opgaande elementen zoals struiken voor zijn zang- en uitkijkpost. Het nest wordt gebouwd in de dichte vegetatie of rietruigte, op of net boven de bodem, of in een ondiepe holte langs een oever. De voedselbiotoop bestaat uit slikkige oevers, kale plekken op de bodem of lage ondergroei.

Voedsel: Blauwborsten eten vooral insecten en slakken, spinnen en wormen, maar soms ook bessen, vooral in de herfst.

Rust: Blauwborsten vertonen een matige gevoeligheid voor verstoring (verstoring bij < 100 m afstand), net zoals de verstoringgevoeligheid van het leefgebied (besloten landschap). Omdat het merendeel van de populatie in voor recreanten moeilijk toegankelijk gebied

gehuisvest is, is het effect van verstoring op de populatie waarschijnlijk matig groot. Hierbij dient te worden opgemerkt dat terreinen met minder dekking gevoeliger zijn voor verstoring en dat in zulke terreinen verstoring op grotere afstand kan optreden dan in structuurrijke terreinen. Vooral wandelaars bedreigen de rust van de blauwborst.

Minimum omvang duurzame populatie: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de blauwborst ten minste 100 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (>2.000 paren).

A004 – Dodaars

Leefgebied: Het broedbiotoop van de dodaars bestaat uit ondiepe, voedselarme tot matig voedselrijke zoete wateren met een weelderige oevervegetatie. Het zijn vaak vennen, duinplassen, wielen, oude kleiputten of kreken. De eerste verlandingsstadia zijn zeer geschikt om te nestelen. De dodaars bouwt zijn nest veelal te midden van riet- of zeggenvegetaties of op losse pollen van bijvoorbeeld pitrus, in hooguit 1 m diep water. Vaak ligt het nest op 1-5 m afstand van de oever. Het leefgebied is daarbij doorgaans 2-5 ha groot, soms aanzienlijk kleiner. Voedsel zoekt de dodaars in 1-2 m diep water. Vermesting van zoete wateren resulteert vaak in een versnelling van het verlandingsproces en in een verschuiving van het visaanbod, van kleinere naar grotere vissoorten. De dodaars kan die vissen niet eten en zo kan veresting van binnenwateren van negatieve invloed zijn op aantallen en verspreiding van deze soort. Verdroging vormt eveneens bedreiging omdat daardoor het leefgebied kleiner wordt. Mogelijk beperkt ook verstoring door scheepvaart en mensen de broedpopulatie.

Voedsel: Het hoofdvoedsel van de dodaars bestaat uit aquatische insecten en hun larven, slakjes, weekdieren, kleine kreeftachtigen en visjes. De prooivisjes zijn meestal 5-7 cm lang en die eet hij vooral in de winter, nauwelijks in de zomer. Verder voedt de dodaars zich ook met plantendelen.

Rust: De verstoringgevoeligheid van de dodaars is matig (lit. 10) en komt ook veel voor in recreatiegebieden en stadsgrachten. Ook de gevoeligheid voor verstoring van zijn leefgebied is gemiddeld (open water met oeverzones). Waarschijnlijk heeft verstoring hooguit een matig effect op de populatie. In de broedtijd verblijft de dodaars hoofdzakelijk in afgesloten reservaten en over een effect van verstoring buiten de broedtijd is niets bekend. Land- en waterrecreatie, dus wandelaars, boten, kano's bedreigen de rust van de soort het meest. Vermoedelijk hangt het effect af van de aanwezigheid van schuilgelegenheid in het leefgebied. Mogelijk is de soort gevoelig voor verstoring door opstellingen van windturbines langs oevers.

Minimum omvang duurzame broedpopulatie: Voor een duurzame sleutelpopulatie van de soort zijn ten minste 40 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding van de dodaarspopulatie zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (>800 paren).

A008 - Geoorde fuut

Leefgebied: het broedbiotoop van de geoorde fuut bestaat uit ondiepe zoetwaterplassen, vooral vennen, duinmeren, laagveenplassen en vloeivelden. De plassen moeten een oppervlakte van minimaal 2-3 ha hebben, een weelderige, maar niet te hoge oevervegetatie van bijvoorbeeld pitrus of riet en een vlakke, geleidelijk aflopende oever. Het nest drijft, bestaat uit plantaardig materiaal en wordt verankerd aan omringende vegetatie. Vaak broeden geoorde futen in groepsverband semi-koloniaal, in of nabij broedkolonies van kokmeeuwen die de vogels een zekere bescherming bieden. Door verdroging kan de locatie – al dan niet tijdelijk – ongeschikt worden voor gebruik als nestplaats. Dit gebeurt ook bij

vermesting als gevolg van inlaat van gebiedsvreemd water of bij een verzuring van vennen die resulteert in een afnemend voedselaanbod, en wellicht ook bij verstoring (recreatie).

Voedsel: Het voedsel van de geoorde fuut bestaat in zoete wateren voornamelijk uit waterinsecten, weekdieren en kreeftjes. In zoute kustwateren eet deze vogel vooral kleine zeenaalden, andere kleine visjes en ongewervelden.

Rust: De geoorde fuut heeft een gemiddelde tot grote verstoring gevoeligheid (verstoring bij 100- 300 m afstand). Met name tijdens de ruiperiode zijn de vogels gevoelig voor verstoring. In de broedtijd is de gevoeligheid voor verstoring in zijn leefgebied (kleine wateren met veel oevervegetatie) matig groot. Buiten het broedseizoen verblijft hij in open wateren en is zijn gevoeligheid voor verstoring van middelmatige orde. Omdat de soort in afgesloten reservaten broedt, zijn de effecten van verstoring op de populatie waarschijnlijk matig. Het is mogelijk dat recreatie in de ruigebieden waar de vogels zeer geconcentreerd zijn (zoals in de Grevelingen) zeer verstoring werkt, maar hierover is niets bekend. Vooral waterrecreatie kan voor de geoorde fuut verstoring zijn.

Minimum omvang duurzame broedpopulatie: Voor een duurzame sleutelpopulatie van de geoorde fuut zijn ten minste 20 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding van de populatie zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (>400 paren).

A119 – Porseleinhoen

Leefgebied: De broedbiotoop van het porseleinhoen bestaat uit open moerassige terreinen van minimaal 1-2 ha met matig voedselrijk water. De vogel zoekt een permanent (of periodiek) natte situatie van ongeveer 10 tot 35 cm diep water op met een weelderige vegetatie van biezengrassen, zeggen, lisdodden en andere moerasplanten (hoogte 0.5-1 m). Naast moerassen zijn ook laag in het voorjaar geïnundeerde uiterwaarden (graslanden) geschikt als broedbiotoop. Het porseleinhoen maakt zijn nest in dichte vegetaties van riet, zeggen of grassen boven of nabij ondiep water.

Voedsel: Het porseleinhoen voedt zich in hoofdzaak met insecten en kleine weekdieren, die hij zoekt in de omgeving van de nestplaats langs slikranden en onder de dekking van een weelderige vegetatie. De moerasvegetatie mag niet te dicht van structuur zijn zodat het dier er goed doorheen kan lopen.

Rust: Het porseleinhoen heeft een matige verstoring gevoeligheid omdat het dier zich tussen de vegetatie verbergt (verstoring bij < 100 m afstand). Ook de gevoeligheid voor verstoring van zijn leefgebied is matig omdat de vogel in redelijk besloten landschappen leeft. Over een effect van verstoring op de populatie is niets bekend. Aangezien de soort veelal broedt in zeer ontoegankelijk terrein is de invloed van recreatie waarschijnlijk niet van veel betekenis. Verstoring door recreanten zal echter gemakkelijker optreden in kleinere gebieden dan in grotere. Vooral kanoërs en wandelaars die moerassige gebieden opzoeken, hebben mogelijk een verstoring effect.

Minimum omvang duurzame populatie: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van het porseleinhoen ten minste 40 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (> 800 paren). Het soortbeschermingsplan moerasvogels gaat uit van 5 sleutelgebieden met een populatie van 40-80 paren (> 400 paren).

A276 – Roodborsttapuit

Leefgebied: het broedbiotoop van de roodborsttapuit omvat heide-, hoogveengebieden en duinen. Verder is de soort in het zuiden en in mindere mate in het oosten van het land te

vinden in kleinschalige extensief beheerde agrarische cultuurlandschappen. Deze landschappen bevatten dan een groot aandeel aan grasland, enig reliëf met bijvoorbeeld greppels, en paaltjes en struiken als uitkijkpost. De nestplaats bevindt zich in heide- en duinbegroeiing op of net boven de grond tussen het struweel. In cultuurland tussen de overjarige vegetatie van slootkanten en greppels. Het voedsel zoekt de roodborsttapuit tot op enkele honderden meters van het nest, in agrarisch cultuurlandschap vooral in bermen en overhoekjes. De territoriumgrootte is 1-10 ha.

Voedsel: Het voedsel bestaat uit insecten, spinnen en wormen.

Rust: De verstoring gevoeligheid van de roodborsttapuit is matig groot (verstoring bij < 100 m afstand). De gevoeligheid voor verstoring van het leefgebied is gemiddeld: het is een halfopen landschap. Het effect van verstoring op de populatie is onbekend. Mogelijk is er geen verstoringseffect in heideterreinen, ook als daar intensief gerecreëerd wordt. Ervaringen in gebieden van het Gooi met intensieve recreatie weerspreken dat echter. In tegenstelling tot paapjes, is er bij roodborsttapuiten niet vastgesteld dat in de nabijheid van paden en wegen de dichtheid afneemt. Vooral verstoring door landrecreatie vormt een bedreiging voor de roodborsttapuit.

Minimum omvang duurzame populatie: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de roodborsttapuit ten minste 100 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (>2.000 paren).

4.5 Niet-broedvogels

Negatieve effecten op niet-broedvogelsoorten kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Hieronder wordt per kwalificerende niet-broedvogel een korte beschrijving van de ecologische vereisten uit de profieldocumenten gegeven (lit. 5).

A041 – Kolgans

Leefgebied: De kolgans heeft voorkeur voor open landschappen in het agrarisch gebied. Van belang zijn rustige en roofdiervrije slaapplaatsen op grotere wateren en terreinen met voldoende voedselaanbod binnen een straal van maximaal 20 km (meestal <10 km) rond de slaapplaatsen. De soort is overwegend te zien in open agrarisch gebied, vooral in cultuurgrasland en concentreert zich daar in groepen, soms gemengd met brandgans en kleine rietgans. Na aankomst in het najaar verblijft de soort ook bij akkers met oogstresten voor zover die niet zijn ondergeploegd. Plaatselijk, of tijdens streng winterweer, foerageert de kolgans ook op andere akkers. De soort gebruikt deels vaste 'traditionele' pleisterplaatsen, maar hij verplaatst zich veelvuldig over verschillende pleisterplaatsen gedurende de winter, zowel binnen de regio als daarbuiten. Bij aanhoudende strenge vorst beperkt zich het verspreidingsgebied van de kolgans min of meer tot graslandgebieden die op korte afstand, doorgaans tot 5 km, van nog ijsvrij open water liggen. Meestal blijft de kolgans dan nabij het IJsselmeer en langs de Rijntakken. De vogels ondernemen dan frequente drink- en poetsvluchten en kunnen langdurig op specifieke percelen verblijven.

Voedsel: De kolgans is een planteneter die foerageert op een verscheidenheid aan planten, zaden en wortels. Gedurende een korte periode in november-december voedt hij zich ook met oogstresten van vooral suikerbiet. In de overwinteringsgebieden eet de kolgans veel grassen en incidenteel ook ingezaaid wintergraan, vaak tijdens vorst. In ondergelopen uiterwaarden of grasland foerageert de soort ook op worteldelen. Vanwege de hogere biomassa-productie zoekt de kolgans zijn voedsel vooral in cultuurgrasland en in veel mindere mate in extensief beheerde graslandreservaten. De in Nederland overwinterende

kolganzen foerageren vrijwel volledig op de uitgestrekte agrarische graslanden in de noordelijke provincies en in het rivierengebied. Kolganzen slapen op veilige en rustige open waterpartijen, binnen een dagelijks af te leggen vliegafstand van de belangrijkste voedselgronden, dat kan zijn tot 30 à 40 km.

Rust: Door hun voorkeur voor overwegend open landschap is de kolgans gevoelig voor verdichting van het landschap door wegen, bebouwing en beplantingen. Verstoringseffecten zijn bij deze soort gemeten bij windmolens op 400-600 m afstand, bij wegen op 80-600 m, bij bebouwing op 100-600 m. De precieze afstand hangt af van de omstandigheden ter plaatse. De soort is ook gevoelig voor verstoring door landbouwwerkzaamheden, vliegverkeer (laag vliegende vliegtuigen en helikopters) en jacht, en plaatselijk ook voor recreatie. Afname van aantallen wordt gemeld bij extensivering van graslandpercelen. Zulke percelen hebben een lagere draagkracht als voedselbron door minder bemesting en ze bevatten veel vezelige grassoorten en kruiden. Daarom zijn ze minder aantrekkelijk voor de kolgans dan intensief benut agrarisch grasland. De soort is gevoelig voor barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplek.

A127 – Kraanvogel

Leefgebied: De kraanvogel verblijft in grootschalig open agrarisch gebied in de nabijheid van heide en hoogveengebieden. Kraanvogels zijn traditioneel in het gebruik van slaapplekken en voedselgebieden en gebruiken vaak jaren achtereen dezelfde locaties. De soort stelt rust op prijs en accepteert alleen een geringe mate van verstoring. Het voedselterrein bestaat vooral uit akkers met oogstresten van bijvoorbeeld aardappelen of maïs, en minder vaak uit grasland. De slaapplekken zijn ondiepe wateren in een deels open landschap met beschutting en rust, zoals bijvoorbeeld vennen in heide en ondiepe plassen in hoogveengebieden. Meestal leggen de kraanvogels in ons land enkele kilometer af tussen slaapplek en voedselterrein. Vluchten over zeer lange afstanden tussen voedselgebieden en slaapplekken, zoals waar te nemen bij de najaarspleisterplaatsen in het oosten van Duitsland, zijn in ons land niet bekend.

Voedsel: Het voedsel van de kraanvogel is grotendeels plantaardig. Hij eet allerlei plantendelen, zoals oogstresten, worteldelen, zaden en insecten.

Rust: De kraanvogel is extreem gevoelig voor elke vorm van menselijke verstoring, hetzij agrarische activiteiten en recreatie, hetzij laagvliegende vliegtuigen (ook ULV 's) en helikopters. Grote delen van ons land zijn daardoor ongeschikt voor pleisterende kraanvogels. Door traditioneel gebruik en het pendelen tussen rust- en pleisterplaatsen is de soort kwetsbaar voor veranderingen in landschap, inclusief plaatsing of verplaatsing van windturbines en hoogspanningsleidingen.

A701 - Taigarietgans

Leefgebied: In tegenstelling tot de andere ganzensoorten in Nederland in de winter komt de taigarietgans vaak voor in de nabijheid van natte heide- en hoogveengebieden en beek- en rivierdalen in Oost- en Zuid-Nederland. Plaatselijk komen taigarietganzen ook voor in grootschalige agrarische gebieden zoals in Zuidelijk Flevoland en in voormalige veenontginningen in de Gronings-Drentse Veenkoloniën. Tijdens strenge winters, tegenwoordig minder voorkomend dan in de afgelopen decennia, zijn er grotere aantallen van deze soort in ons land aanwezig en dan hebben ze een ruimere verspreiding. Dit komt door 'instroming' vanuit andere streken. De taigarietgans komt meer dan andere ganzensoorten ook voor in tamelijk besloten landschappen. De soort kent vaste 'traditionele' slaapplekken en voedselterreinen. De voedselplaatsen liggen meestal tot op ongeveer 15 km afstand van de slaapplek met soms uitschieters tot op 30 km afstand. Op de traditionele pleisterplaatsen vormen de taigarietganzen vaak aparte groepen. Op andere

plaatsen komen ze in kleine aantallen voor en vormen ze gemengde groepen met de talrijkere toendrarietgans. Langs de oostgrens van ons land, vooral in het Bargerveen en de Engbertsdijksvennen, is sprake van uitwisseling van taigarietganzen tussen pleisterplaatsen in Duitsland en Nederland. Slaapplaatsen zijn meestal gelegen in veenplassen, heidevennen, vloeivelden, (dode) rivierarmen of ondergelopen uiterwaarden en beekdalen.

Voedsel: De taigarietgans is een planteneter en foerageert voornamelijk op gras, maar soms ook op stoppelvelden van mais en op oogstresten van suikerbieten en aardappelen.

Rust: Zowel op slaapplaatsen als voedselterreinen is de taigarietgans gevoelig voor menselijke verstoring. Als belangrijkste bronnen van verstoring gelden laagvliegende (sport)vliegtuigen, helikopters en agrarische werkzaamheden. Plaatselijk worden ook (drijf)jachten en recreatie, vooral met paragliders, als verstoringbron aangemerkt. Windmolens, wegen en bebouwing beïnvloeden verspreiding op pleisterplaatsen. Het effect is afhankelijk van het algemene patroon van schuwheid van de ganzen. Ze zijn minder schuw bij een langdurig stoppen van de jacht. Ook andere plaatselijke omstandigheden hebben invloed op het versturende effect, bijvoorbeeld de voedselsituatie en de precieze aard van de verstoringbron. Specifieke verstoringafstanden voor de taigarietgans zijn onbekend, maar waarschijnlijk zijn deze vergelijkbaar met die van de toendrarietgans, grauwe gans en kolgans. De grootste gemeten verstoringafstand is dan 900 m bij windmolens. Doorgaans gelden echter verstoringafstanden van 300-600 m (bij windmolens), 250-300 m (bij wegen) en 150 m (bij gebouwen). Door de specifieke binding van slaapplaatsen en voedselterreinen bij de taigarietgans werkt verstoring op de slaapplaatsen door in het gebruik van de voedselterreinen. Windmolenparken en hoogspanningsleidingen werken waarschijnlijk als barrières voor de pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplaats.

A702 – Toendrarietgans

Leefgebied: Een combinatie van een geschikte en verstoringvrije slaapplaats met gebieden die voldoende voedselaanbod hebben zijn van belang voor de toendrarietganzen. Toendrarietganzen leggen daarbij gemiddeld grotere afstanden af dan andere ganzensoorten; afstanden van 30 km tussen voedselterreinen en slaapplaats zijn niet ongewoon. Slaapplaatsen zijn meestal meren en plassen of ondergelopen uiterwaarden en graslanden, in het IJsselmeer ook de zandplaten voor de kust. Langs de Waddenkust wordt deels op het wad geslapen. Bij verstoring overdag wijken de toendrarietganzen uit naar nabijgelegen wateren. Meestal dienen akkergebieden als voedselterreinen. Vanaf december foerageert de soort ook in toenemende mate in graslandgebieden. Plaatselijk vormt de soort eigen groepen. In veel gebieden komt de toendrarietgans vanwege een overeenkomstig voedselaanbod ook voor in gemengde groepen met kleine zwaan, kolgans, grauwe gans en brandgans.

Voedsel: De toendrarietgans is een planteneter. In het najaar bestaat zijn voedsel hoofdzakelijk uit oogstresten van suikerbieten en aardappelen. Vanaf december foerageert de soort ook op maisstoppels, wintergraan, groenbemesters en gras. Zijn voedselsamenstelling is sterk afhankelijk van het moment van het onderploegen van de oogstresten, op zware kleigrond gebeurt dat eerder in het seizoen dan op lichtere gronden.

Rust: Rust en veiligheid voor roofdieren op slaapplaatsen is een eerste vereiste voor de toendrarietgans. Op de voedselterreinen is vooral kans op verstoring door landbouwwerkzaamheden, laagvliegende (sport)vliegtuigen, helikopters, jacht en recreatie. De soort is tevens gevoelig voor verdichting van het landschap door windmolens, wegen, bebouwing en beplantingen. Het effect is afhankelijk van het algemene patroon van schuwheid van de ganzen. Ze zijn minder schuw bij een langdurig stoppen van de jacht. Ook andere plaatselijke omstandigheden hebben invloed op het versturende effect, bijvoorbeeld de voedselsituatie en de precieze aard van de verstoringbron. De grootste gemeten

verstoringsafstand is 900 m bij windmolens. Doorgaans gelden verstoringsafstanden van 300-600 m (bij windmolens), 250-300 m (bij wegen) en 150 m (bij gebouwen). Door de specifieke binding van slaapplekken en voedselterreinen werkt verstoring van toendrarietgans op de slaapplekken door in het gebruik van de voedselterreinen. Windmolenparken en hoogspanningsleidingen werken waarschijnlijk als barrières voor pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaapplek.

4.6 Typische soorten

Binnen de gebieden in de Groote Peel met potentieel negatieve effecten komen twee habitattypen voor (H4030 Droge heiden en H7120 Herstellende hoogvenen; Figuur 6). Welke soorten, die typisch zijn voor deze habitattypen, kwalificerend zijn voor deze beoordeling wordt hieronder toegelicht.

4.6.1 Vaatplanten, mossen en korstmossen

Binnen de habitattypen Herstellende hoogvenen en Droge heiden kunnen negatieve effecten op typische vaatplanten, mossen en korstmossen op voorhand uitgesloten worden. Op de paden zijn de soorten vaatplanten, mossen en korstmossen niet aanwezig.

4.6.2 Insecten

Van de typische dagvlinders, kokerjuffers, sprinkhanen & krekels en libellen komen in de Groote Peel de volgende soorten voor (lit. 13, 14, 15 en 23):

- Groentje
- Heideblauwtje
- Venwitsnuitlibel
- Blauwvleugelsprinkhaan

Algemeen

Optische effecten van wandelaars op insecten zijn niet of nauwelijks onderzocht. Dit heeft waarschijnlijk mede te maken met het feit dat verwacht wordt dat optische verstoring een zeer beperkte rol heeft op insecten. Zeker omdat de hierboven genoemde insecten (i.t.t. vogels) geen broedzorg hebben, is de kans op negatieve effecten van optische verstoring op voortplantingssucces en daarmee op de lokale staat van instandhouding verwaarloosbaar. Ondanks dat bekend is dat insecten reageren op optische verstoring, gaat het hierbij om optische verstoring door nabije objecten; over het algemeen kunnen insectenogen slechter scherp waarnemen op grotere afstanden. Gezien het relatief grote areaal aan leefgebied dat op enkele of tientallen meters van paden ligt, blijft er altijd meer dan voldoende uitwijkmogelijkheid voor de soorten om aan optische verstoring te ontkomen. Hiermee worden negatieve effecten van optische verstoring op insecten uitgesloten.

Groentje zet eitjes af op jonge blaadjes of in een bloemknop (lit. 14). De rups leeft in de vegetatie, daar eten zij bloemknoppen van braam, van het jonge blad en de vruchten van sporkehout, van de knoppen en de bladeren van struikhei, dophei, bosbes en van de groeipunten en de bloemen van bijvoorbeeld brem en heidebrem. De verpoping vindt plaats in de strooisellaag. Al deze stadia hebben hun leefgebied buiten de openbare paden waardoor de kans op directe schade door wandelaars (vertrapping) verwaarloosbaar is.

Heideblauwtje zet eitjes af op vooral struikhei; soms dophei, gaspeldoorn of vlinderbloemigen zoals rolklaver en heidebrem (lit. 14). De jonge rupsen eten van de jonge uitlopers van de waardplant. Sommige rupsen worden meegenomen door mieren en verpoppen zich in het mierennest. Rupsen die niet door mieren worden meegenomen verpoppen zich in de grond. De soort overwintert als ei, laag tegen een takje struikhei. Al

deze stadia hebben hun leefgebied buiten de openbare paden waardoor de kans op directe schade door wandelaars (vertrapping) verwaarloosbaar is.

Venwitsnuitlibell heeft een twee jaar durende larvale fase in het water en slechts een korte periode als adult uit het water (lit. 14). Ook in de adulte fase is de soort sterk aan water gebonden en zeer mobiel. Het leefgebied ligt dus buiten de openbare paden, dit in combinatie met de hoge mobiliteit maakt de kans op directe schade door wandelaars (vertrapping) verwaarloosbaar.

Blauwvleugelsprinkhaan zet eipakketten af in de bodem. Na overwintering komen de nymfen in het voorjaar tevoorschijn en vervellen vijf tot zes maal tot aan het volwassenstadium (lit. 13). Het voedsel bestaat uit kruiden en grassen. Het belangrijkste element in de biotoop lijkt de aanwezigheid van grotere stukken onbegroeide bodem. In heide is de blauwvleugelsprinkhaan dan ook vaak te vinden in pure struikheidevegetaties, met een lage vegetatie en veel onbegroeide bodem. De soort kan krachtige korte vluchten maken waardoor deze goed kan vluchten wanneer dit nodig is. Door de mobiliteit van de soort en de concentratie van het leefgebied buiten de paden is de kans op directe schade door wandelaars (vertrapping) verwaarloosbaar.

4.6.3 Broedvogels en reptielen

Negatieve effecten op typische soorten broedvogels en reptielen zijn niet op voorhand uit te sluiten. De soorten die in de Groote Peel voorkomen en gebonden zijn aan het habitatype Herstellende hoogvenen en Droge heiden, worden daarom wel meegenomen in de passende beoordeling. Voor de typische broedvogel- en reptielensoorten is de informatie afkomstig van de Vogelbescherming en Rapon (lit. 11 & 12).

Broedvogels

Negatieve effecten op typische broedvogels kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Hieronder de soortbeschrijvingen van de kwalificerende typische broedvogels.

Sprinkhaanzanger

Leefgebied: De sprinkhaanzanger broedt in natte ruigtevegetaties in open gebieden. Hij is niet heel kieskeurig en komt voor op vochtige rivieroever, in ruige duinbegroeiing, jonge bomen/aanplant na kaalslag in bos en soms ook heide met veel ruigte.

Voedsel: Voornamelijk niet-vliegende insecten, spinnen en dergelijke. Foerageert laag in de vegetatie, lopend/kruipend over de grond, als een muis.

Watersnip

Leefgebied: Broedt vooral in vochtig tot nat, zeer extensief gebruikt en kruidenrijk, rijk gestructureerd grasland op veen; ook in gemaaid rietland, trilvenen en vroeger ook in natte heide. Graag met wat modderige plekken. Buiten Nederland ook in struiktoendra en open taiga en hoogvenen. Heeft een zachte bodem nodig. Buiten de broedtijd vooral natte graslanden, slootkanten, lage moerasvegetaties e.d. Niet op wad, wel in kwelders. Ook rijstvelden en natte akkers.

Voedsel: Gevarieerd menu van kleine ongewervelde dieren, zoals insecten en hun larven (onder meer emelten), wormen, kleine kreeftachtigen, slakjes, spinnen. Soms plantaardig materiaal (vooral zaden). Zoekt voedsel op de tast met de snavel in de bovenste laag van vochtige of natte bodem. Hierbij wordt de snavel in een snel ritme verticaal de bodem ingestoken. Foerageert meestal in kleine groepjes.

Boomleeuwerik

Leefgebied: De broedgebieden van de boomleeuwerik zijn te vinden op de hogere zandgronden (Utrechtse Heuvelrug, Veluwe en Oost- en Zuid- Nederland) en de duingebieden. De voorkeur gaat uit naar voedselarme en leemarme zandgronden, zoals langs stuifzanden, deels dichtgegroeide stuifzanden met vliegdennen, heideterreinen, schrale dennenbossen met kapvlakten, brede brandgangen of zandwegen, in zandige militaire oefenterreinen en in droge zandige duinheidegebieden. In de winter vooral op stoppelakkers (graan, ook wel maïs), vaak in besloten boerenland.

Voedsel: Voornamelijk insecten, maar ook diverse mix aan vegetatief voedsel (zaden, blaadjes) in de winter. Waarschijnlijk meer omnivoor dan andere leeuweriken; zelfs in de zomer eten ouders redelijke hoeveelheden zaden, grassen en breedbladige planten. Jongen worden wel geheel gevoed met insecten, voornamelijk rupsen, maar ook kevers, vliegen en spinnen. Foerageert alleen maar op de grond.

Wintertaling

Leefgebied: De wintertaling geeft de voorkeur aan ondiepe, rustige, waterrijke gebieden met een welige begroeiing van de oevers, zoals kleine zoetwatermeren en langzaam stromende rivieren. Tijdens de winterperiode blijft de wintertaling trouw aan hetzelfde habitat, alleen wijkt hij dan ook weleens uit naar de kustgebieden. Ook daar zoekt hij plekken met voldoende begroeiing op, zoals getidekreeken en de rivierdelta. Veel in natte uiterwaarden en ondergelopen graslanden.

Voedsel: Wintertalingen zoeken hun voedsel door het wateroppervlak te filteren en door te grondelen. Gedurende het broedseizoen heeft deze eendensoort een voorkeur voor dierlijk materiaal, zoals wormen, insecten en kreeftachtigen. In de winter worden vooral zaden van waterplanten, grassen en landbouwgewassen gegeten.

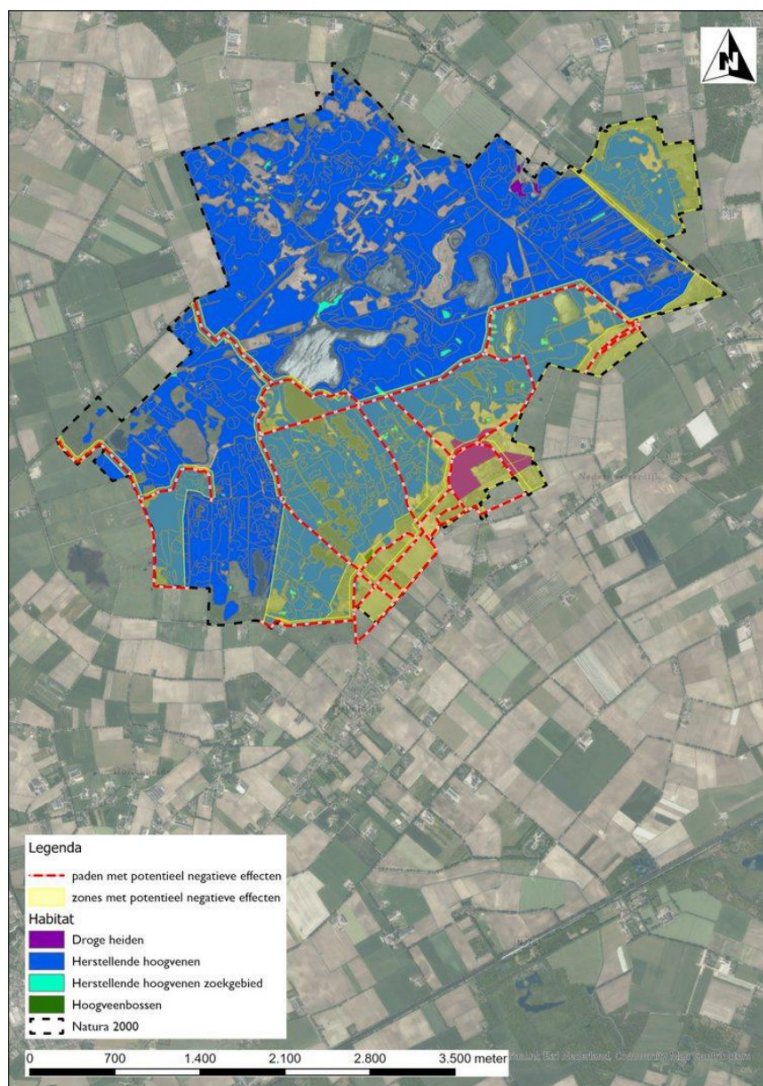
Reptielen

Negatieve effecten op typische reptielen kunnen op voorhand niet uitgesloten worden. Hieronder de soortbeschrijving van de enige kwalificerende typische reptielensoort.

Levendbarende hagedis

Levenswijze: Heide en hoogveen vormen de voorkeurshabitat. De soort komt ook voor in open bossen en ruige graslanden, in bermen van (spoor)wegen en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op oevers en vochtige terreindelen. Er zijn ook enkele waarnemingen bekend uit laagveen.

Voedsel: Levendbarende hagedissen eten voornamelijk geleedpotigen, waaronder veel spinnen.

Figuur 6 Paden en zones met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de aanwezige habitattypen.

Tabel 4 Samenvatting kwalificerende soorten per groep

Groep	Kwalificerende soort
Natura 2000-Broedvogel	<ul style="list-style-type: none"> • Blauwborst • Dodaars • Geoorde fuut • Porseleinhoen • Roodborsttapuit
Natura 2000-Niet-broedvogel	<ul style="list-style-type: none"> • Kolgans • Kraanvogel • Taigarietgans • Toendrarietgans
Typische soorten	<ul style="list-style-type: none"> • Sprinkhaanzanger • Watersnip • Boomleeuwerik • Wintertaling • Levendbarende hagedis

5 Effectenbeoordeling

5.1 Inleiding

Deze beoordeling gaat in op veranderingen ten gevolge van het nieuwe recreatiezoneringplan (lit. 2) met potentieel negatieve gevolgen voor instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 2). Hierbij zijn in hoofdstuk 4 de kwalificerende instandhoudingsdoelstellingen en typische soorten bepaald die potentieel negatieve effecten kunnen ondervinden. In Figuur 3 zijn de zones waarbinnen de openstelling voor recreatie verruimd wordt weergegeven. Binnen deze zones worden de effecten op kwalificerende soorten door wandelaars (eventueel met aangelijnde hond) op opengestelde paden beoordeeld. Potentiële effecten door wandelaars (Figuur 5) kunnen ontstaan door geluid of kunnen optisch van aard zijn.

Bij verstoring door geluid moet, zoals beschreven in de effectenindicator, gedacht worden aan onnatuurlijke geluidsbronnen zoals verkeer of evenementen (lit. 9). Aangezien de bezoekers van de Groote Peel het gebied bezoeken om te wandelen in de natuur en voor de rust kunnen effecten door overmatige geluidsproductie, zoals bedoeld in de effectenindicator, op voorhand uitgesloten worden. Reeds aanwezige evenementen (met potentieel geluidsoverlast) rondom het gebied worden op basis van een apart vergunningstraject getoetst en vormen geen onderdeel van deze passende beoordeling.

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Volgens de effectenindicator (lit. 9) zijn behalve de kraanvogel (niet-broedvogel) en de geoorde fuut (niet-broedvogel) geen van de kwalificerende soorten gevoelig voor optische verstoring. Door Krijgsveld et al. (lit. 10) worden voor de kwalificerende vogelsoorten bufferzones aangedragen (zie § 3.6). Vanwege het grote belang van de peelvenen voor broedende en rustende vogels wordt uit voorzorg in deze beoordeling gewerkt met de door Krijgsveld et al. (lit. 10) benoemde specifieke bufferzones per kwalificerende broedvogel (hoofdstuk 4). De bufferzones ofwel minimale naderingsafstanden kunnen verstoring voorkomen of beperken. Ze zijn groter dan vluchtafstanden omdat ze rekening houden met niet-zichtbare verstoring (broedsucces, broeddichtheid, aantallen vogels) en zijn daarmee effectiever om verlies aan draagkracht te beperken. Hiermee wordt optimaal invulling gegeven aan het voorzorgbeginsel dat voortvloeit uit de Wet natuurbescherming en biedt een goede basis voor het bepalen of er significant negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen. Voor het bepalen van significantie wordt gewerkt met het doorloopschema bepaling significantie (Figuur 2).

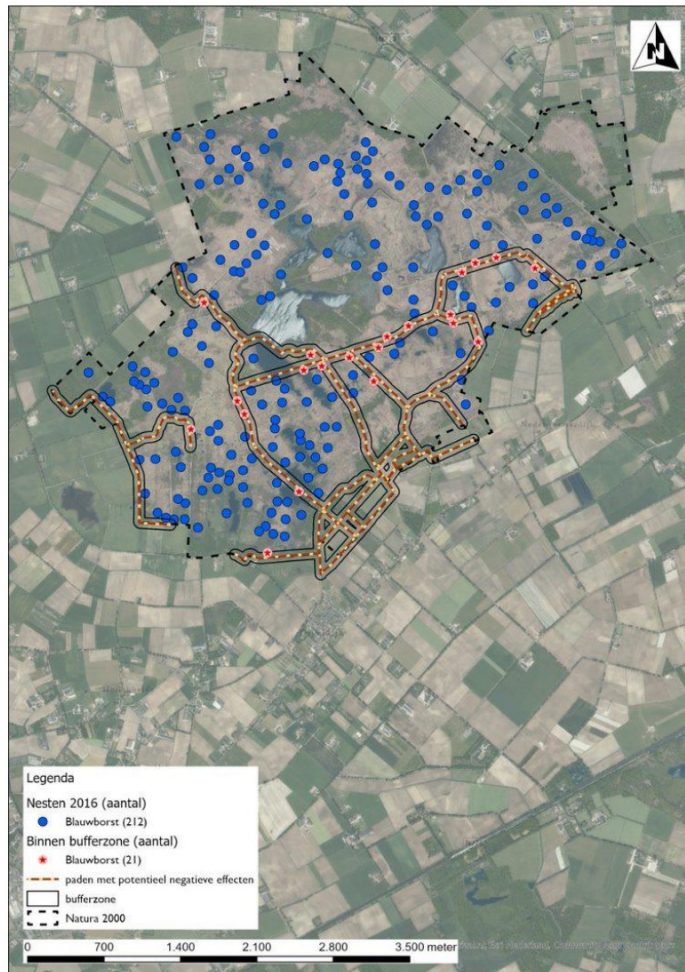
5.2 Effecten broedvogels

A272 – Blauwborst

In Tabel 5 worden de belangrijkste kengetallen voor blauwborst in de Groote Peel gepresenteerd. Momenteel is het aantal broedparen (212) boven de instandhoudingsdoelstelling van 200 broedparen voor de gehele Groote Peel. Door de bufferzone van 50m (lit. 10) te hanteren, worden 21 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 7). In dit scenario betekent dit dat het aantal broedparen, als gevolg van de verandering in recreatiezonering, 9 broedparen onder de instandhoudingsdoelstelling komt te liggen en dat daarmee een significant negatief optreedt.

Tabel 5 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op blauwborst in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 50m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 50 m van paden in zones met potentiële effecten
200	212	21

Figuur 7 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met een bufferzone van 50 m (paragraaf 3.6) van broedgevallen tot paden in de Groote Peel. Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 212 broedgevallen blauwborst (blauwe stippen) in de Groote Peel.

A004 – Dodaars

In Tabel 6 worden de belangrijkste kengetallen voor dodaars in de Groote Peel gepresenteerd. Met 60 broedparen is het aantal momenteel boven de instandhoudingsdoelstelling van 40 broedparen voor de gehele Groote Peel. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren, worden 11 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 8). De uitkomst van de berekening laat zien dat de instandhoudingsdoelstelling voor dodaars niet in gevaar komt als gevolg van de aangepaste recreatiezoning. Via het doorloopschema bepaling significantie (Figuur 2) kan op basis van “afroming” vastgesteld worden dat de potentiële afname niet tot een significant negatief effect zal leiden.

Tabel 6 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op dodaars in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
40	60	11

Figuur 8 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met een bufferzone van 100 m (paragraaf 3.6) van broedgevallen tot paden in de Groote Peel. Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 60 broedgevallen dodaars (gele stippen) in de Groote Peel.

A008 - Geoorde fuut

In Tabel 7 worden de belangrijkste kengetallen voor geoorde fuut in de Groote Peel gepresenteerd. Momenteel is het aantal broedparen (1) ruim onder de instandhoudingsdoelstelling van 40 broedparen voor de gehele Groote Peel. Door de bufferzone 100 m (lit. 10) te hanteren wordt het bekende territorium niet beïnvloed (Figuur 9). Ondanks dat kan worden uitgesloten dat de gewenste aanpassing van de recreatiezoning een negatief effect heeft op het aanwezige broedgeval van geoorde fuut, moet aangetoond worden dat deze aanpassing een herstel van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied niet in de weg staat.

Tabel 7 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op geoorde fuut in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
40	1	0

Figuur 9 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de uit de literatuur bekende bufferzone (100m; paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen op basis van het totaal van 1 broedgeval geoorde fuut (oranje stip) in de Groote Peel.

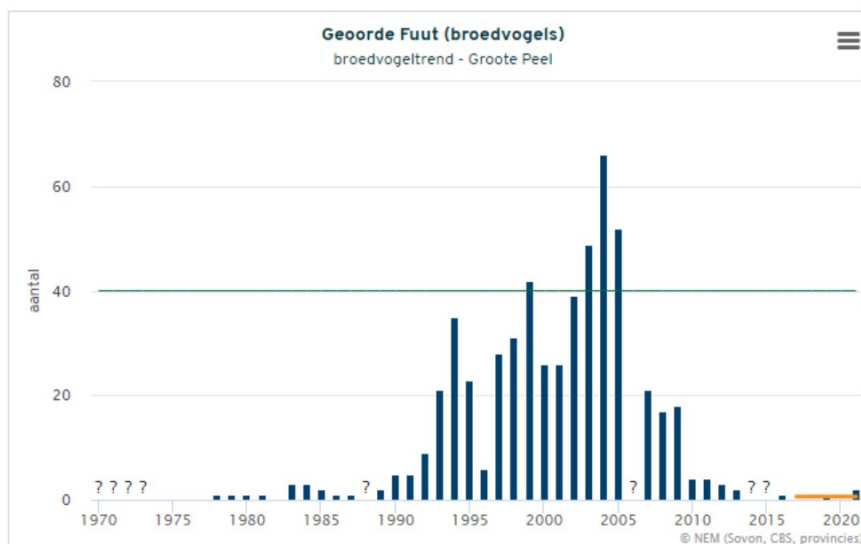
Omvang en kwaliteit leefgebied

Geoorde futen broeden in ondiepe, kleinschalige wateren, waar een drijvend nest van rottende plantenresten gebouwd wordt. De soort nestelt vaak in de nabijheid van kokmeeuwen of andere kolonievogels. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit insecten, weekdieren en kreeftachtigen. Vanaf het begin van de 90-er jaren is de soort een jaarlijkse broedvogel in de Groote Peel. De soort komt vooral voor in het centrum van de Groote Peel (Figuur 10; lit. 16) op de grote plassen van Aan 't Elfde en het Steltloperven. Ook in de Meerbaansblaak was vroeger een klein aantal broedparen aanwezig.

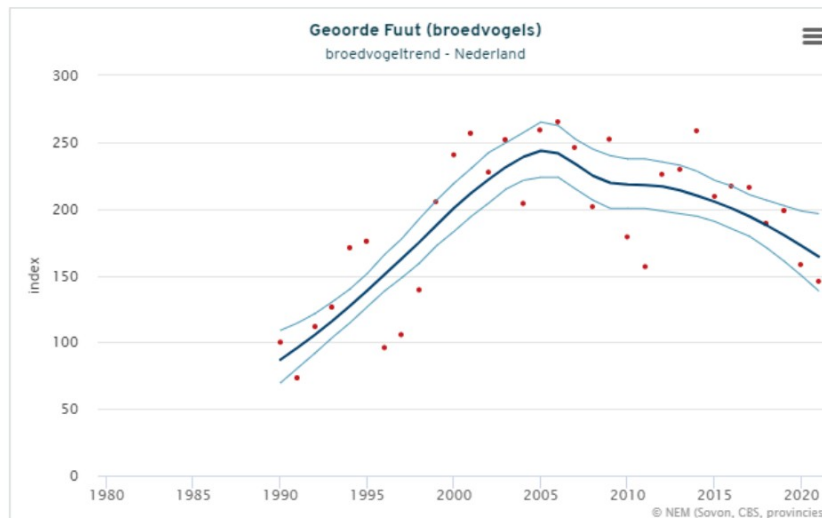

Figuur 10 Verspreiding territoria geoofde fuut in 1999, in totaal 42 (lit. 16)

De aantallen zijn vanaf begin jaren 90 in de Groote Peel sterk toegenomen tot een maxima van 42 paren in 1999 en 66 in 2004 (lit. 7). Daarna zijn de aantallen weer sterk teruggelopen tot het niveau van voor 1990 (Figuur 11). De kwaliteit van het leefgebied voor de geoofde fuut is goed. De landschapsopbouw zorgt voor voldoende broed- en foerageermogelijkheden. Het is niet duidelijk waarom de aantallen zo sterk zijn teruggelopen. Mogelijk ligt er een relatie met het verdwijnen van de kokmeeuwenkolonie. De landelijke broedvogeltrend van de geoofde fuut laat vanaf 1990 een toename zien en vanaf de laatste tien jaar blijven de aantallen nagenoeg gelijk (Figuur 12).

Figuur 11 Aantallen broedgevallen geoofde fuut in de Groote Peel gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is het jaarlijks aantal broedvogels/territoria. In groen wordt de instandhoudingsdoelstelling voor de soort weergegeven en in oranje het recent gemiddeld aantal.

Figuur 12 Aantallen broedgevallen goorde fuut in Nederland gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index, gebaseerd op de gehele populatie of aantallen in de belangrijkste broedgebieden (rode punten) en de trendlijn (donker gekleurde lijn).

Volgens van Duinen *et al.* (lit. 15) is het populatieniveau erg van toeval afhankelijk (wel of geen invasiejaar). De broedgevallen gaan zeer nauw samen met kokmeeuwenkolonies (lit. 20) en profiteert van door kokmeeuwen of ganzen ge-eutrofiëerde plassen. In veenputten is dit ongewenst gezien de overige systeemdoelstellingen. De kokmeeuwen dalen in de Peel in aantal, onder andere door droogte in het agrarisch gebied. De ganzen slapen vooral op de grote plassen waar veenvorming geen doel is. Hoewel dat niet de bedoeling is, kan vernatting leiden tot nieuwe eutrofe plassen met kokmeeuwen. In die zin zal de vernatting door de LIFE+ maatregelen vooral leiden tot tijdelijke kansen voor deze soort. Ook van Noorden *et al.* (lit. 7) geven aan dat de afwezigheid van goorde futen niet hoeft te betekenen dat het areaal geschikt leefgebied voor deze soort niet aanwezig is. Een aanwijzing dat er andere factoren dan de kwaliteit van beschikbare leefgebied, ten grondslag liggen aan het geringe aantal aanwezige territoria, is het feit dat de dodaars het juist heel goed doet. Beide soorten hebben veel overlap in broedhabitat en voedselkeuze. Van de goorde fuut is bekend dat de aantallen van jaar tot sterk kunnen fluctueren.

Gezien het feit dat:

- de aanwezigheid van grotere aantallen broedgevallen goorde fuut met een vorm van toeval samenhangt (wel of geen invasiejaar);
- het biotoop van goede kwaliteit is en ook voldoende aanwezig is;
- de LIFE+ maatregelen van de laatste jaren naar verwachting in ieder geval kunnen leiden tot tijdelijke kansen voor de soort,

kan worden uitgesloten dat de gewenste aanpassing van de recreatiezonering een aanvullend negatief effect heeft op de kwaliteit en omvang van het broedbiotoop van de goorde fuut.

Conform het doorloopschema bepaling significantie (Figuur 2) zijn er in het gebied dus specifieke bijzonderheden en milieukenmerken die bepalen dat het recreatiezoneringsplan (lit. 2) geen significant negatief effect heeft.

A119 – Porseleinhoen

In Tabel 8 worden de belangrijkste kengetallen voor porseleinhoen in de Groote Peel gepresenteerd. Momenteel is het aantal broedparen (4) net onder de instandhoudingsdoelstelling van 5 broedparen voor de gehele Groote Peel. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren worden 2 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 13). Via deze berekening komt het aantal broedparen porseleinhoen in potentie verder onder de instandhoudingsdoelstelling te liggen. Aangezien het huidige aantal

broedparen al onder de instandhoudingsdoelstelling is, zal gekeken moeten worden wat hiervoor een verklaring is. Vervolgens wordt bepaald of de aanvullende recreatie hierop een significant negatief bijdrage levert. Zoals door Krijgsveld *et al.* (lit. 10) benoemd wordt, gaat het niet altijd specifiek over het aantal nesten binnen een potentiële verstoringsafstand maar over de effecten op de kwaliteit van het leefgebied. Zeker gezien het feit dat er een instandhoudingsdoel geformuleerd is waarbij de omvang en de kwaliteit van het leefgebied moeten toenemen (Tabel 1). Ook het doorloopschema bepaling significantie (Figuur 2) vraagt om in kaart te brengen of de potentiële afname kan worden opgevangen door de veerkracht van het systeem of specifieke bijzonderheden en milieukenmerken.

Tabel 8 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op porseleinhoen in de Grootte Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld *et al.* (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Grootte Peel (broedparen)	Actuele situatie Grootte Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
5	4	2

Figuur 13 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Grootte Peel in combinatie met de bepaalde bufferzone van 100m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 4 broedgevallen porseleinhoen (bruine stippen) in de Grootte Peel.

Omvang en kwaliteit leefgebied

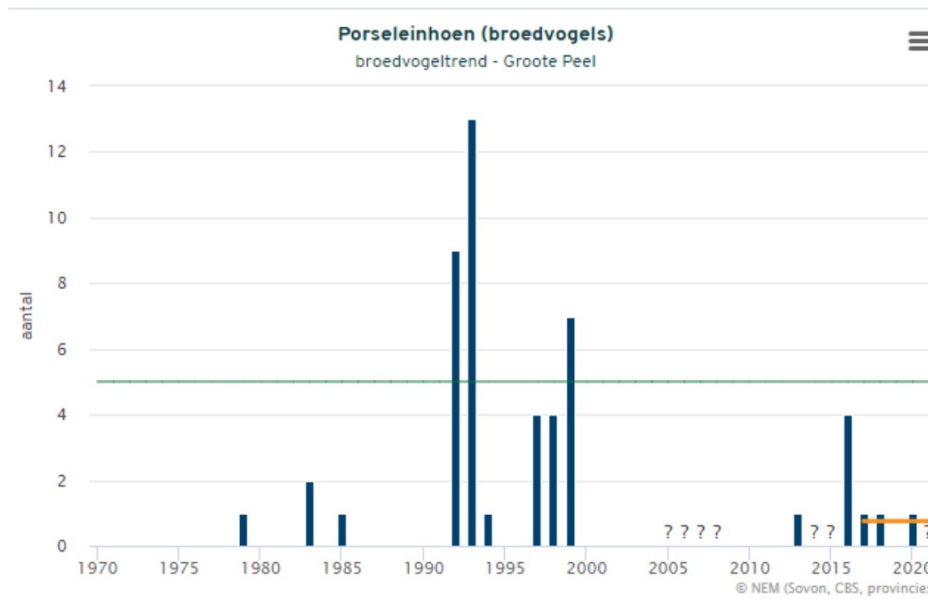
De porseleinhoen is een schuchtere moerasvogel, die leeft van plantendelen en klein gedierte. Het voedsel bestaat grotendeels uit insecten en weekdieren, die worden gevangen in de slikranden. Het porseleinhoen prefereert natte en moerassige terreinen, zoals hoogvenen, natte graslanden, moerassen, met langdurig plas-dras staande gras-, russen- of zeggenvegetatie in liefst open landschap met ondiep (max. 15 cm diep), voedselrijk water. De soort broedt ook wel in rietmoerassen en dichtbegroeide oevers van plassen en sloten. Het porseleinhoen is van oudsher een onregelmatige broedvogel in dit gebied, die in menig jaar ontbreekt. Het huidige aantal broedparen wisselt sterk van jaar tot jaar, deels als gevolg van waterpeilschommelingen.

Van Seggelen (lit. 16) geeft aan dat de broedplaatsen in het verleden vooral liggen in de oostelijke helft van de Groote Peel nabij kleine plasjes en vennetjes. De meeste territoria werden gevonden ter hoogte van het Roerdompven, tussen de 10^e en 14^e Baan en tussen de Eeuwse Loop en de N279. In (Figuur 14) wordt de verspreiding van de territoria in een 'goed' jaar weergegeven.

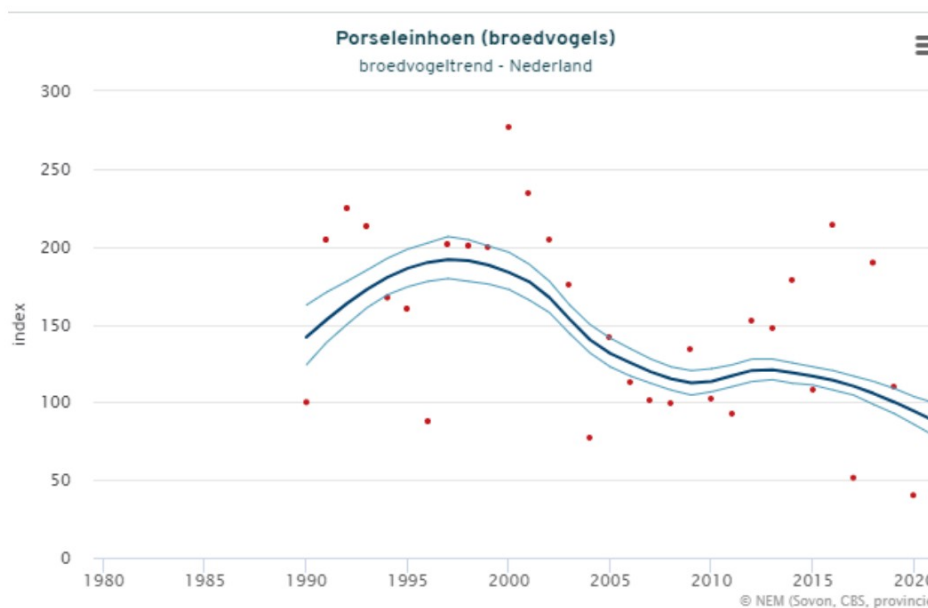

Figuur 14 Verspreiding territoria porseleinhoen in 1993, in totaal 13 (lit. 16)

De porseleinhoen is wisselend aanwezig in de Groote Peel. In 1993 werden 13 paartjes vastgesteld, in 1999 werden 7 territoria gevonden en in de jaren daarna is de soort niet meer waargenomen totdat in 2008 1 paar werd waargenomen (lit. 7 & 8; Figuur 15). In 2016 waren er 4 paren aanwezig in de Groote Peel. Het leefgebied is voor zover bekend niet ongeschikt geworden voor de soort. De landelijke broedvogeltrend van de porseleinhoen laat vanaf 1990 een significante afname per jaar zien (Figuur 16).

Figuur 15 Aantallen broedgevallen porseleinhoen in de Groote Peel gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (kolonies en zeldzame broedvogels). Weergegeven is het jaarlijks aantal broedvogels/territoria. In groen wordt de instandhoudingsdoelstelling voor de soort weergegeven en in oranje het recent gemiddeld aantal.

Figuur 16 trend porseleinhoen in de Nederland (lit. 8). Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index, gebaseerd op de gehele populatie of aantallen in de belangrijkste broedgebieden (rode punten) en de trendlijn (donker gekleurde lijn).

Zowel van Duinen et al. (lit. 15) als van Noorden et. al. (lit. 7) geven aan dat de porseleinhoen, net als de geoorde fuut, een soort is waarvan het aantal broedgevallen in een gebied van jaar tot jaar sterk kunnen fluctueren. Een grote influx kan veroorzaakt worden door ongunstige omstandigheden elders of juist door gunstige omstandigheden hier als gevolg van inundaties bij extreme regenval. De aanwezigheid van de porseleinhoen is sterk afhankelijk van toevallig optredende immigratie, net als bij de geoorde fuut. Voor het behalen van de Natura 2000-doelstelling voor deze soort is het zaak voldoende habitat 'klaar te hebben liggen'. Het is een soort van jonge verlandingsvegetaties van zeggen, biezten en in mindere mate riet, maar ook van ondergelopen graslanden. Cruciaal is de

aanwezigheid van ondiep water in het voorjaar. In feite is het dus een pionierssoort. De bestaande en te ontwikkelen randzones bieden meer geschikte leefgebieden dan de hoogveenreservaten zelf (lit. 15). Uit de analyse van Nijssen *et al.* (lit. 20) van de populatieontwikkeling en het habitat van porseleinhoen in het Fochteloërveen en Bargerveen komt naar voren dat percelen met veel reliëf, een geleidelijk wegzakkende waterstand (met later in de zomer droogval en veel plasdras oppervlakte) en een matig open moeras- of graslandvegetatie een goede leefomgeving bieden. Juist in de randzones van de Peelvenen kunnen door vernatting dergelijke situaties ontstaan, zowel in het Mussenbaangebied, als in het Leegveld en het Grauwveen. Hiernaast geeft van Noorden *et al.* (lit. 7) aan dat de soort gevoelig is voor verdroging en verbossing. De verwachte effecten van de uitgevoerde LIFE+ maatregelen dragen bij aan de verwezenlijking van het instandhoudingsdoel voor deze soort.

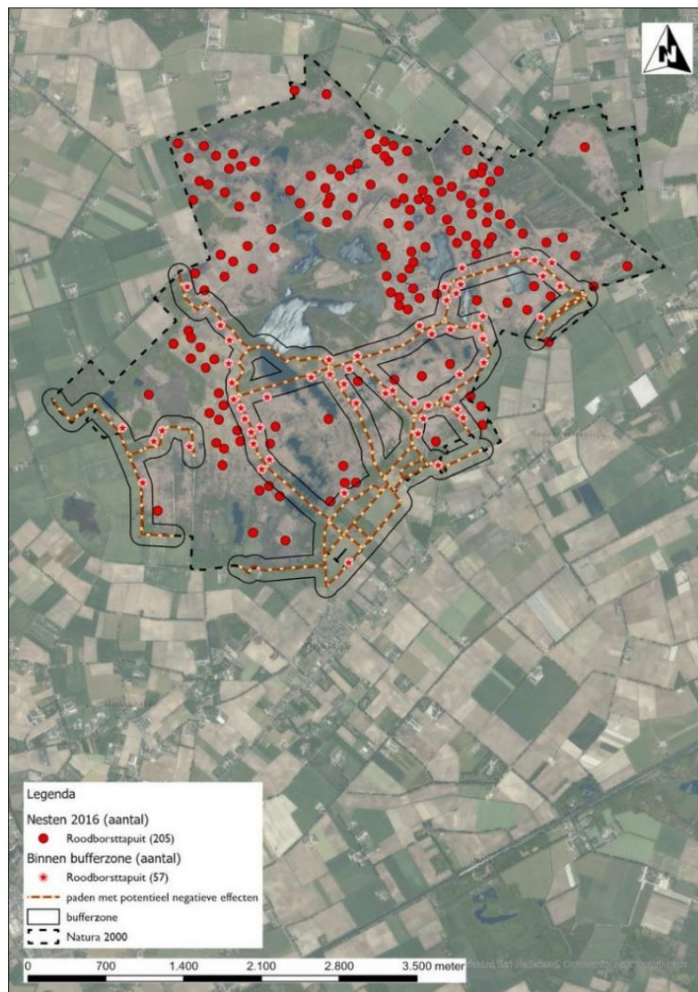
Gezien de grote fluctuaties in aantallen en broedlocaties van jaar tot jaar is er, ondanks een verandering van de recreatiezonering, voldoende leefgebied aanwezig voor het behalen van de instandhoudingsdoelstelling voor porseleinhoen. Zoals hierboven beschreven, is er geen indicatie om aan te nemen dat de kwaliteit van het habitat niet voldoende is voor de soort om tot broeden te komen. Zowel binnen het gebied (LIFE+ maatregelen) als daarbuiten (inrichting randzones) is het de verwachting dat het habitat in omvang en kwaliteit zal toenemen. De potentiële effecten van openstellen van paden in combinatie met de verwachte toename en verschuiving van het leefgebied van porseleinhoen geeft geen aanleiding om een significant negatief effect van de voorgenomen maatregelen op het aantal broedgevallen porseleinhoen binnen de Groote Peel te verwachten.

A276 – Roodborsttapuit

In Tabel 9 worden de belangrijkste kengetallen voor roodborsttapuit in de Groote Peel gepresenteerd. Momenteel is het aantal broedparen (205) ver boven de instandhoudingsdoelstelling van 80 broedparen voor de gehele Groote Peel. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren, worden 57 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 17). De uitkomst van de berekening laat zien dat de instandhoudingsdoelstelling voor roodborsttapuit niet in gevaar komt als gevolg van de aangepaste recreatiezonering. Via het doorloopschema bepaling significantie (Figuur 2) kan op basis van “afroming” vastgesteld worden dat de potentiële afname niet tot een significant negatief effect zal leiden.

*Tabel 9 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op roodborsttapuit in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld *et al.* (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.*

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
80	205	57

Figuur 17 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 205 broedgevallen roodborstapuit (rode stippen) in de Groote Peel.

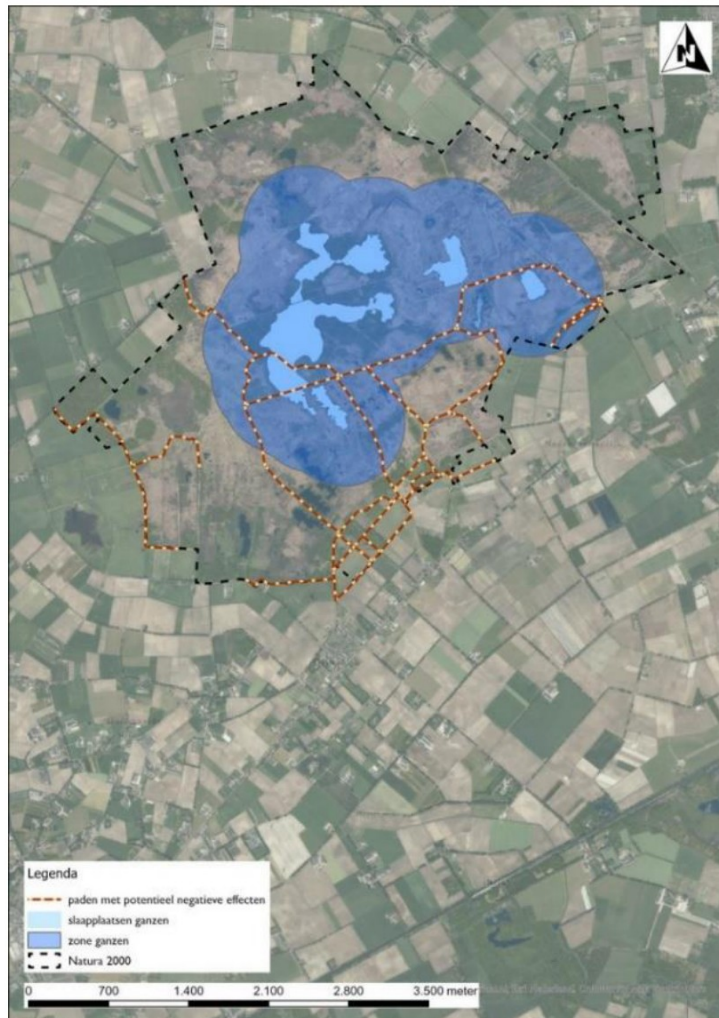
5.3 Effecten niet-broedvogels

A127 – Kraanvogel, A041 – Kolgans, A701 – Taigarietgans & A702 – Toendrarietgans

De kraanvogel gebruikt de Groote Peel tijdens de trekperiode (15 feb – 15 maart en 1 november – 1 december) en de ganzen in het winterseizoen (15 oktober – 15 maart) om te rusten en slapen. Voor al deze soorten is een doelstelling geformuleerd van behoud van populatie, omvang en kwaliteit van leefgebied (Tabel 1). Binnen en rondom de trek- en winterperiode arriveren grotere groepen vogels vanaf vlak voor zonsondergang en vertrekken na zonsopkomst om te gaan foerageren in de omgeving of door te trekken. Door Krijgsveld et al. (lit. 10) worden al deze soorten als verstoringgevoelig gekwalificeerd met als meest negatieve effect landrecreatie. Vergelijkbaar met eerdere passende beoordelingen binnen de Groote Peel (lit. 22) wordt ook hier een verstoringafstand van 500 m gehanteerd. Als rust- en slaapplek worden voornamelijk de grotere plassen binnen de Groote Peel gebruikt (lit. 16). Figuur 18 laat zien dat grote delen van de paden in de zones met potentieel negatieve effecten binnen de buffer van 500 meter liggen rondom deze plassen.

Door SOVON wordt in de Handleiding Sovon Watervogel- en slaappleatstellingen (lit. 21) een optimale starttijd voor onderzoek van een half uur voor zonsondergang of zonsopkomst gehanteerd. Dit zijn de momenten vanaf wanneer de grote groepen in de gebieden aankomen of gaan vertrekken. Voornamelijk tijdens het aankomen in de gebieden en tijdens de nacht moet verstoring voorkomen worden om aan de

instandhoudingsdoelstellingen te kunnen voldoen. Om potentieel negatieve effecten op niet-broedvogels te voorkomen dient ruim buiten de kritieke momenten rust gegarandeerd te worden. Door de gebieden in de periode 15 oktober – 15 maart open stellen tot zonsondergang en vanaf zonsopkomst, conform de wens van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) kan de benodigde rust voor deze soorten echter niet gewaarborgd worden. Hiermee kan een afname van de instandhoudingsdoelstelling niet uitgesloten worden en daarmee wordt het effect als significant negatief beoordeeld.

Figuur 18 Bufferzone van 500 m rondom de belangrijkste slaap- en rustplekken voor niet-broedvogels in de Groote Peel ten opzichte van de paden met potentieel negatieve effecten.

5.4 Effecten typische soorten

Alleen van de typische soorten waarvoor een potentieel negatief effect aanwezig is, worden hier de effecten besproken. Voor de typische soorten zijn geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd waardoor deze ook niet beoordeeld zullen worden op basis van harde grenswaarden/aantallen. Deze soorten geven een indicatie voor de kwaliteit van de aangewezen habitattypen en er zal worden gekeken of zij, ondanks aanvullende recreatiemogelijkheden, in de terreinen voldoende ruimte hebben om tot broeden te blijven komen. Zoals in Figuur 6 te zien is, liggen de paden met potentieel negatieve effecten zowel in de directe omgeving van het habitatype Herstellende hoogvenen als Droge heiden. Circa 75% van het oppervlakte van de Groote Peel is aangewezen als habitatype Herstellende hoogvenen, Droge heiden komt echter maar slechts op een relatief zeer klein deel voor.

Sprinkhaanzanger

In Tabel 10 worden de belangrijkste kengetallen voor sprinkhaanzanger in de Groote Peel gepresenteerd. Omdat het hier om een typische soort gaat, is er geen instandhoudingsdoelstelling voor de gehele Groote Peel geformuleerd. Op basis van van Noorden et. al. (lit. 7) is te zien dat deze soort de laatste 30 jaar in aantallen broedparen vervijfvoudigd is. De aantallen zijn van 22 paar begin jaren 90 naar 114 paar in 2016 gestegen. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren, worden 33 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 19).

Gezien het feit dat:

- de soort veelvuldig voorkomt in de huidig jaarrond opengestelde zone;
- het potentiële habitat (habitattype Herstellende hoogvenen) zeer ruim aanwezig is in het gebied en voor grote delen nog onbezet door deze soort. Er is dus voldoende alternatieve ruimte aanwezig;
- de soort niet heel kieskeurig is wat betreft broedlocatie als het maar natte ruigtevegetaties zijn in open gebied (lit. 11);
- de soort een enorme toename heeft laten zien in de laatste decennia en dus een vitale populatie heeft opgebouwd;
- als er 33 territoria negatief worden beïnvloed in het worst-case scenario, er nog steeds circa vier maal zoveel broedparen aanwezig blijven dan in begin jaren 90 (het moment van aanwijzen van de Groote Peel als Natura 2000-gebied),

is het aannemelijk dat, ondanks de gewenste verruimde recreatieve openstelling in het broedseizoen, de sprinkhaanzanger als typische soort voor Herstellende hoogvenen binnen de Groote Peel voldoende aanwezig zal blijven.

Tabel 10 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op sprinkhaanzanger in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
n.v.t.	114	33

Figuur 19 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 114 broedgevallen sprinkhaanzanger (groene stippen) in de Groote Peel.

Watersnip

In Tabel 11 worden de belangrijkste kengetallen voor watersnip in de Groote Peel gepresenteerd. Omdat het hier om een typische soort gaat, is er geen instandhoudingsdoelstelling voor de gehele Groote Peel geformuleerd. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren, worden 3 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 20). De watersnip is in de laatste 30 jaar toegenomen binnen de Groote peel van 1 broedgeval begin jaren 90 tot 6 broedparen in 2016. Van Noorden et. al. (lit. 7) geven als potentiële verklaring voor de toename de vernattingsmaatregelen en het kappen van bos. Gezien het feit dat:

- de verdere vernattingsmaatregelen (LIFE+) een positief effect hebben op het leefgebied voor de watersnip;
- het potentiële habitat (habitattype Herstellende hoogvenen) zeer ruim aanwezig is in het gebied en voor grote delen nog onbezet door deze soort. Er is dus voldoende alternatieve ruimte aanwezig;
- als er 3 territoria negatief worden beïnvloed in het worst-case scenario, er nog meer broedparen aanwezig blijven dan in begin jaren 90 (het moment van aanwijzen van de Groote Peel als Natura 2000-gebied),

is aannemelijk dat, ondanks de gewenste verruimde recreatieve openstelling in het broedseizoen, de watersnip als typische soort voor Herstellende hoogvenen binnen de Groote Peel voldoende ruimte zal kunnen vinden.

Tabel 11 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op watersnip in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
n.v.t.	6	3

Figuur 20 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 6 broedgevallen watersnip (blauwe stippen) in de Groote Peel.

Boomleeuwerik

In Tabel 12 worden de belangrijkste kengetallen voor boomleeuwerik in de Groote Peel gepresenteerd. Omdat het hier om een typische soort gaat, is er geen instandhoudingsdoelstelling voor de gehele Groote Peel geformuleerd. Door de bufferzone van 100 m (lit. 10) te hanteren, worden 4 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 21). De boomleeuwerik is in de laatste 30 jaar in wisselende aantallen aanwezig geweest binnen de Groote Peel van 6 broedgevallen begin jaren 90 tot 17 broedparen in 1997. Hierna is de populatie ingestort tot 1 broedpaar in 2003 en 4 in 2016. Van Noorden et. al. (lit. 7) geven als potentiële verklaring voor geven aan dat deze soort zich beperkt tot het Limburgse deel en daarbinnen op de hoogste delen in het zuidoosten van het terrein.

Omdat al deze 4 broedterritoria zich in een gedeelte van de Groote Peel bevinden dat feitelijk al vele jaren jaarrond is opengesteld (tegen de oorspronkelijke zonering in), zal een gewenste formele openstelling van dit terrein feitelijk geen verandering zijn van de huidige situatie en dus ook geen effect hebben op de aanwezige broedgevallen van boomleeuwerik. Hierdoor zal, ondanks de gewenste verruimde recreatieve openstelling in het broedseizoen, de boomleeuwerik als typische soort voor Droge heiden binnen de Groote Peel gelijke mogelijkheden hebben om tot broeden te komen.

Tabel 12 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op boomleeuwerik in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 100 m van paden in zones met potentiële effecten
n.v.t.	4	4

Figuur 21 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de bufferzone van 100m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 4 broedgevallen boomleeuwerik in de Groote Peel.

Wintertaling

In Tabel 13 worden de belangrijkste kengetallen voor wintertaling in de Groote Peel gepresenteerd. Omdat het hier om een typische soort gaat, is er geen instandhoudingsdoelstelling voor de gehele Groote Peel geformuleerd. Door de bufferzone van 250 m (lit. 10) te hanteren, worden 31 territoria potentieel negatief beïnvloed (Figuur 22). De wintertaling is van 119 territoria begin jaren 90 afgenomen tot 52 in 2016 in de Groote Peel. Van Noorden et. al. (lit. 7) geven aan dat de soort gevoelig is voor strenge winters en droge zomers. Aangezien deze extremen maar sporadisch zijn voorgekomen tussen begin jaren 90 en 2016, is het waarschijnlijker dat andere factoren dan het weer verantwoordelijk zijn voor de afname. Ook aanwijsbare veranderingen in het agrarisch cultuurlandschap of in de aanwezigheid van predatoren als havik en vos zijn niet opgetreden (lit. 7). Er is dus geen duidelijke verklaring voor de achteruitgang van wintertaling.

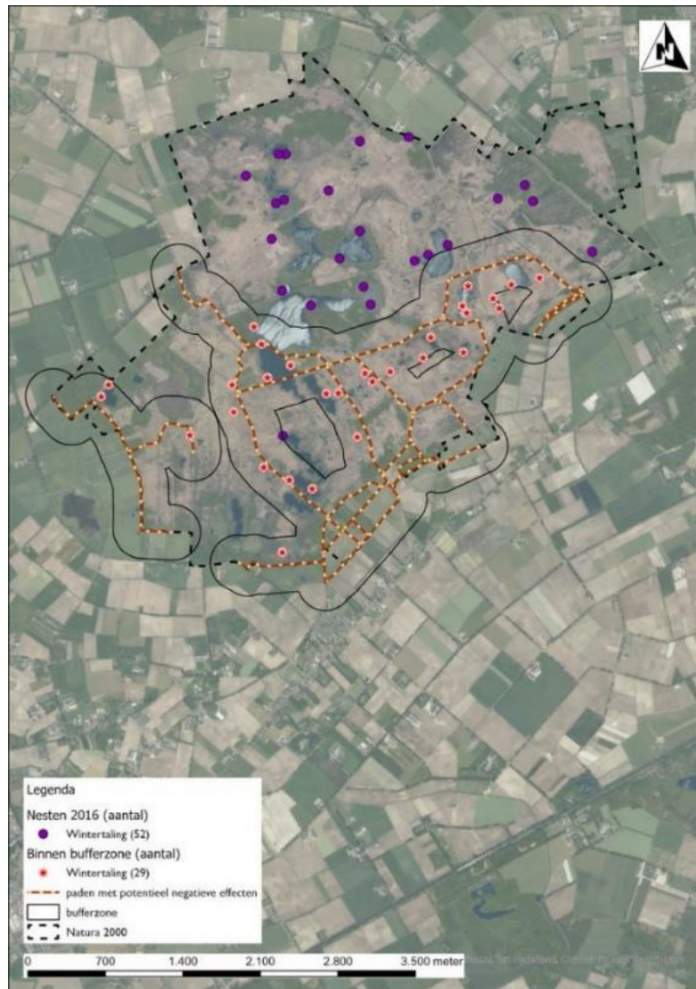
Gezien het feit dat:

- nieuw ingerichte natuurontwikkelingsgebieden rondom de Peelvenen blijken bij te dragen aan broedbiotoop voor de wintertaling. In de Mussenbaan zijn in 2016 vier territoria aangetroffen;
- er op grote schaal natuurontwikkelingsgebieden worden ingericht rondom de Peelvenen waardoor dit potentieel alleen maar zal toenemen;
- de verdere vernattingsmaatregelen (LIFE+) een positief effect hebben op het leefgebied voor de wintertaling in de Groote Peel;
- het potentiële habitat (habitattype Herstellende hoogvenen) zeer ruim aanwezig is in het gebied en voor grote delen nog onbezet door deze soort. Er is dus voldoende alternatieve ruimte aanwezig, laat ook het aanwezige aantal territoria begin jaren 90 zien,

Is het aannemelijk dat, ondanks de gewenste verruimde recreatieve openstelling in het broedseizoen, de wintertaling als typische soort voor Herstellende hoogvenen binnen de Groote Peel en in de directe omgeving daarvan voldoende ruimte zal kunnen vinden.

Tabel 13 kengetallen voor effectenbeoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) op wintertaling in de Groote Peel binnen de zones met potentieel negatieve effecten (Figuur 3). De begintoestand is de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000- gebied (Tabel 1), de actuele situatie is gebaseerd op de meest recente gebiedsdekkende inventarisatie (lit. 7), de bufferzone van 250m (paragraaf 3.6) gebaseerd op Krijgsveld et.al. (lit. 10) die is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand te bepalen in de zones met potentieel negatieve effecten.

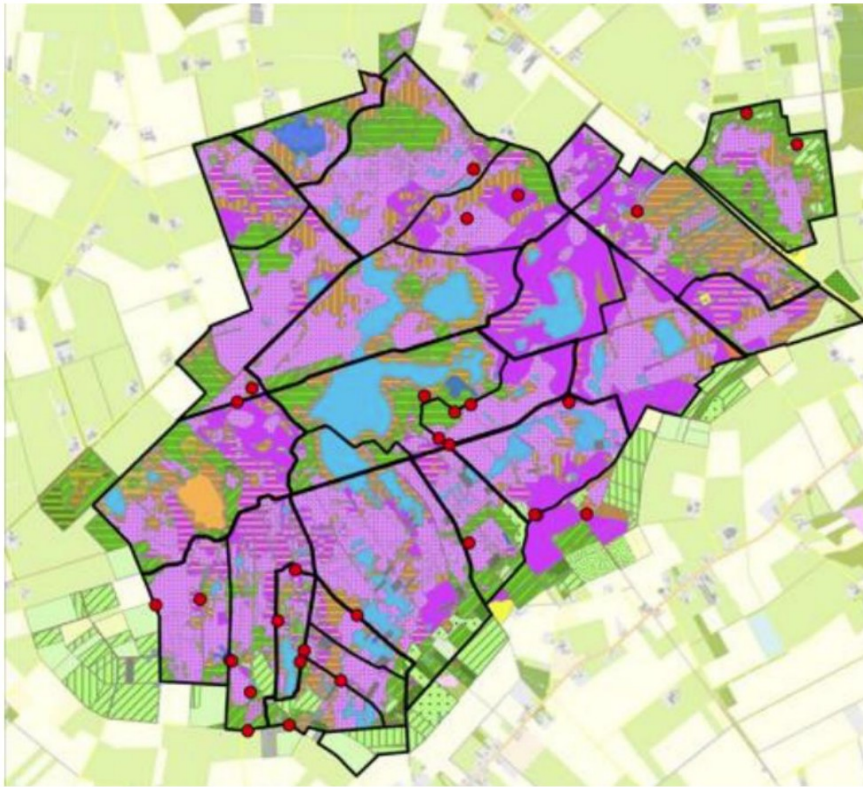
Begintoestand Groote Peel (broedparen)	Actuele situatie Groote Peel (broedparen)	Aantal broedparen binnen 250 m van paden in zones met potentiële effecten
n.v.t.	52	29

Figuur 22 Paden met potentieel negatieve effecten binnen de Groote Peel in combinatie met de bufferzone van 250m (paragraaf 3.6). Deze bufferzone is gebruikt om het aantal nesten binnen deze afstand (rode sterren) te bepalen op basis van het totaal van 52 broedgevallen wintertaling (paarse stippen) in de Groote Peel.

Levendbarende hagedis

Van Duinen et. al. (lit. 15) beschrijven dat de soort verspreid door de Groote Peel voorkomt maar dat de aantallen vrij laag zijn (Figuur 23). De levendbarende hagedis komt veelal voor op dijken en dammetjes aan de randen van paden (maar niet op het pad zelf). Deze liggen hoog en droog in het gebied ten opzichte van de omliggende natte veenvegetaties. Ook daarbuiten, in drogere, vochtige of zelfs natte vegetaties komen levendbarende hagedissen voor. De soort reageert op verstoring door zich in de dichte begroeiing te verschuilen. Ondanks dat de soort kan reageren op langslopende wandelaars is er ruim voldoende alternatieve leefomgeving aanwezig om te zonnen en foerageren op ruimere afstand tot de paden. Hiernaast is de verwachting dat de levendbarende hagedis zal profiteren van maatregelen die in het gebied zijn genomen voor de gladde slang. Voor gladde slang zijn op verscheidende locaties dammetjes en dijken op de juiste hoogte gebracht met gebiedseigen turf zodat ook voldoende ruimte overblijft om te zonnen, foerageren en overwinteren waar ook de levendbarende hagedis gebruik van kan maken. Vanwege deze factoren is aannemelijk dat de levendbarende hagedis, ondanks de gewenste verruimde recreatieve openstelling, als typische soort voor Herstellende hoogvenen binnen de Groote Peel voldoende ruimte zal kunnen vinden.

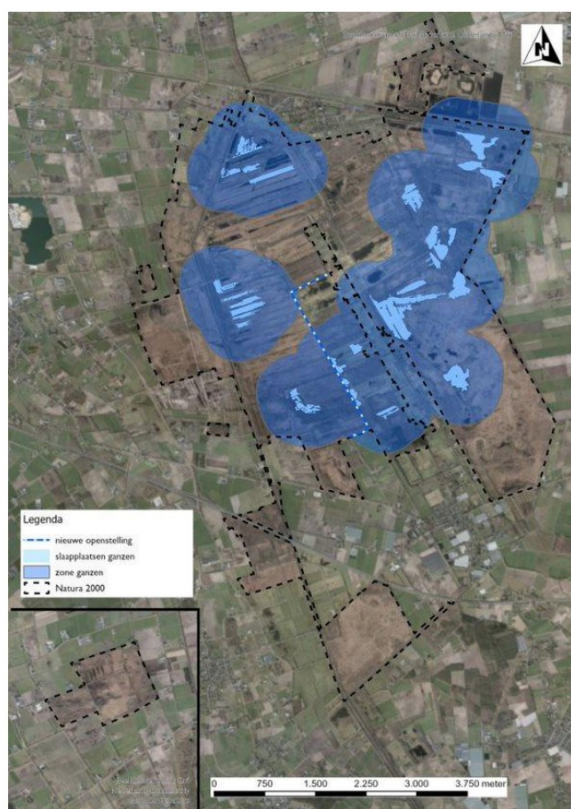
Figuur 23 Stippenkaart van waarnemingen van de levendbarende hagedis in de periode 2007-2016 in de Groot Peel (lit. 15)

5.5 Nieuw opengestelde paden

Doordat beide nieuw opengestelde paden (Bijlage 6 en Bijlage 7) in de nieuwe recreatiezonering in zone C en D komen te liggen (Bijlage 3, Bijlage 4 en Bijlage 5) zijn de paden in het broedseizoen en de trekperiode afgesloten en niet toegankelijk tussen zonsondergang en zonsopkomst. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor broedvogels zijn uit te sluiten vanwege het feit dat de paden tijdens het broedseizoen niet openbaar toegankelijk zijn. Significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels in de Groot Peel zijn uit te sluiten op basis van voldoende afstand van het pad (>500m) tot belangrijke slaap- en rustplekken in het gebied (Figuur 24 en onderbouwing §5.3). In de Deurnsche & Mariapeel ligt het pad (Figuur 25) binnen 500 meter van grotere wateren die geschikt zijn als slaap- en rustplek voor aangewezen niet-broedvogels, hierdoor kan een significant negatief effect hier niet worden uitgesloten.

Figuur 24: Bufferzone van 500 m rondom de belangrijkste slaap- en rustplekken voor niet-broedvogels in de Grooten Peel ten opzichte van de nieuw opengestelde paden.

Figuur 25: Bufferzone van 500 m rondom grotere wateren die kunnen dienen als belangrijke slaap- en rustplekken voor niet-broedvogels in de Deurnsche & Mariapeel ten opzichte van de nieuw opengestelde paden.

6 Conclusie

In het Natura 2000-beheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel (lit. I) is de verplichting opgenomen dat Staatsbosbeheer een nieuw recreatiezoneringsplan opstelt. Het is de bedoeling dat deze nieuwe recreatiezoning (lit. 2; Bijlage 3 en Bijlage 4) de benodigde rust voor de aangewezen N2000-soorten waarborgt zodat de instandhoudingsdoelstellingen niet in het geding komen. Om de potentiële effecten inzichtelijk te maken is gekeken naar de locaties binnen de N2000-begrenzing die een verruimde openstelling of toegankelijkheid krijgen ten opzichte van de oorspronkelijke zoning (Bijlage I). Dit zijn immers de locaties waar potentieel negatieve effecten te verwachten zijn.

Concreet komt dit neer op de volgende locaties:

- de bestaande opengestelde paden in de Groote Peel (Bijlage 6) waar in de nieuwe situatie een verruimde openstelling geldt (Figuur 3),
- nieuw opengestelde paden in de Groote Peel (Bijlage 6) en de Deurnsche & Mariapeel (Bijlage 7).

Natura 2000-doelstellingen

Negatieve effecten op aangewezen Natura 2000-habitattypen (§4.2) en habitatrictlijnsoorten (§4.3) kunnen op voorhand uitgesloten worden. Voor Natura 2000-broedvogels (§4.4) en niet-broedvogels (§4.5) zijn deze negatieve effecten echter niet op voorhand uit te sluiten. Om de potentieel negatieve effecten van de nieuwe recreatiezoning op broed- en niet-broedvogels in het gebied te kunnen bepalen, is gebruik gemaakt van de bufferzones (minimale naderingsafstanden) zoals benoemd door Krijgsveld *et. al.* (lit. 10). Door het hanteren van bufferzones wordt optimaal invulling gegeven aan het voorzorgsbeginsel dat voortvloeit uit de Wet natuurbescherming. Uitgangspunt hierbij is dat elk vastgesteld broedterritorium of belangrijke slaap- en rustplaats gelegen binnen de bufferzone tot een opengesteld pad met verruimde openstelling als negatief effect wordt beoordeeld. Effecten die, door de verruimde openstelling, tot gevolg hebben dat instandhoudingsdoelstellingen in potentie niet gehaald worden zijn als significant negatief beoordeeld (Tabel 14).

Tabel 14 Samenvattende conclusies effecten op Natura 2000-doelstellingen van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit.2). Onderbouwing voor de beschreven effecten is terug te vinden in §5.2 en §5.3.

Groep	Soort	Negatief effect recreatie	Externe factoren verantwoordelijk voor niet behalen doelstelling	Significant negatief effect recreatie
Broedvogels	A004 Dodaars	X		
	A008 Geoorde fuut		X	
	A119 Porseleinhoen	X	X	
	A272 Blauwborst	X		X
	A276 Roodborsttapuit	X		
Niet-broedvogels	A041 Kolgans	X		X
	A127 Kraanvogel	X		X
	A701 Taigarietgans	X		X
	A702 Toendrarietgans	X		X

Het verruimen van de recreatiemogelijkheden conform het nieuwe recreatiezoneringsplan in combinatie met het openstellen van twee nieuwe paden in de Groote Peel en Deurnsche & Mariapeel heeft significant negatieve effecten op zowel blauwborst (broedvogel) als slaap- en rustplaatsen voor kolgans, kraanvogel, taigarietgans en toendrarietgans.

Typische soorten

Voor de typische soorten zijn geen instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd waardoor deze ook niet beoordeeld zijn op basis van harde grenswaarden/aantallen. Deze soorten geven een indicatie voor de kwaliteit van de aangewezen habitattypen en er wordt gekeken of zij, ondanks aanvullende openstelling voor recreatie, in de terreinen voldoende rust en ruimte hebben om zich voort te kunnen blijven planten. Negatieve effecten op vaatplanten, mossen, korstmossen, insecten worden op voorhand uitgesloten (§ 4.6). Ondanks potentieel negatieve effecten op kwalificerende broedvogels (sprinkhaanzanger, watersnip, boomleeuwerik en wintertaling) en levendbarende hagedis, kunnen deze effecten opgevangen worden door veerkracht binnen de Groote Peel en de directe omgeving. Binnen de Groote Peel blijft voldoende leefgebied voor de soorten over om in vergelijkbare aantallen aanwezig te blijven.

7 Passende alternatieve zonering

Uit de passende beoordeling van het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) blijkt dat significant negatieve effecten op Natura 2000-doestellingen optreden. Hiermee is dit plan dus niet passend met de doelen die geformuleerd zijn voor de instandhouding van de Natura 2000-gebieden. Op basis van dezelfde beoordelingsmethodiek kan echter ook bepaald worden welke openstelling, van de gewenste aanvullend opengestelde paden t.o.v. de oorspronkelijke zonering (Bijlage 1), mogelijk is zonder significant negatieve effecten te veroorzaken.

Uiteraard gaat het hierbij voornamelijk om de soorten die een significant negatief effect ondervinden van de voorgesteld aanvullende openstelling voor recreatie (Tabel 14). Hierbij is onderscheid te maken in twee groepen:

1. Paden met invloed op slaap- en rustplaatsen voor Natura 2000 Niet-broedvogels (kolgans, kraanvogel, taigarietgans en toendrarietgans),
2. Paden met invloed op de blauwborst als Natura 2000 Broedvogel.

1. Slaap- en rustplaatsen

Voor trekkende en rustende vogels zijn met name de momenten vlak voor zonsondergang, de nacht en vlak na zonsopkomst belangrijk. De vogels zijn dan zeer gevoelig voor verstoring. Door de openingstijden van de gebieden aan te passen zodat er geen recreatie plaatsvindt vanaf één uur voor zonsondergang tot één uur na zonsopkomst wordt deze essentiële rust geborgd. Op deze wijze komen de instandhoudingsdoelstellingen voor de niet-broedvogels niet in gevaar als gevolg van een aangepaste recreatiezonering en ontstaan geen significant negatieve effecten.

2. Broedvogels

Op basis van een GIS-module, waarbij alle paden met verruimde openstelling vanuit het nieuwe recreatiezoneringsplan (lit. 2) zijn meegenomen, heeft overleg plaatsgevonden tussen Staatsbosbeheer, provincie Noord-Brabant en provincie Limburg. In deze module kunnen fictief paden opengesteld of afgesloten worden, waarbij direct de gecombineerde effecten op kwalificerende broedvogels inzichtelijk worden gemaakt. Uitgangspunten van deze exercitie waren:

- Het aantal broedparen blauwborst buiten de bufferzone van de (verruimd) opengestelde paden mag niet lager zijn dan het aantal dat de instandhoudingsdoelstelling voorschrijft.
- Paden die in de huidige situatie in de praktijk al jaarrond opengesteld zijn, hebben de hoogste prioriteit om ook in de toekomst opengesteld te worden.
- Een verbinding door de Groote Peel heen van Noord-Brabant naar Limburg is recreatief wenselijk.
- Er wordt gepoogd ook langere wandelroutes in en door het gebied heen mogelijk te maken.
- Tussen paden wordt geprobeerd zo groot mogelijke rustgebieden te behouden,
- Het is wenselijk om het pad naar het kijkscherp Dood Doet Leven (Figuur 26) te betrekken in het jaarrond opengesteld gebied (zone B in plaats van zone C; Bijlage 5).

Onderstaande Figuur 27 laat de selectie zien van paden die binnen de zones met potentiële effecten (Figuur 3) zonder significant negatieve effecten opengesteld kunnen worden op basis van de gestelde voorwaarden van het recreatiezoneringsplan (lit. 2). In Figuur 28 zijn de effecten op kwalificerende broedvogelsoorten zichtbaar gemaakt. Alle gepresenteerde soorten ondervinden minder negatieve effecten ten opzichte van de zonering zoals voorgesteld binnen het recreatiezoneringsplan. Doordat met dit alternatieve voorstel “slechts” 10 broedterritoria van de blauwborst potentieel negatief beïnvloed worden, komt

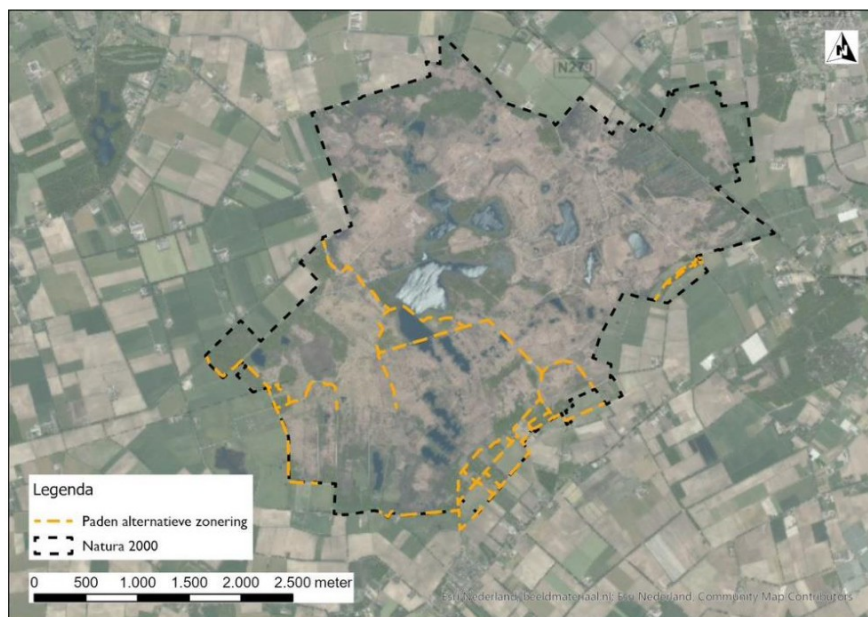
de instandhoudingsdoelstelling niet in het geding. Significant negatieve effecten op de blauwborst, en andere Natura 2000-broedvogels, kunnen hiermee worden uitgesloten.

Conclusie

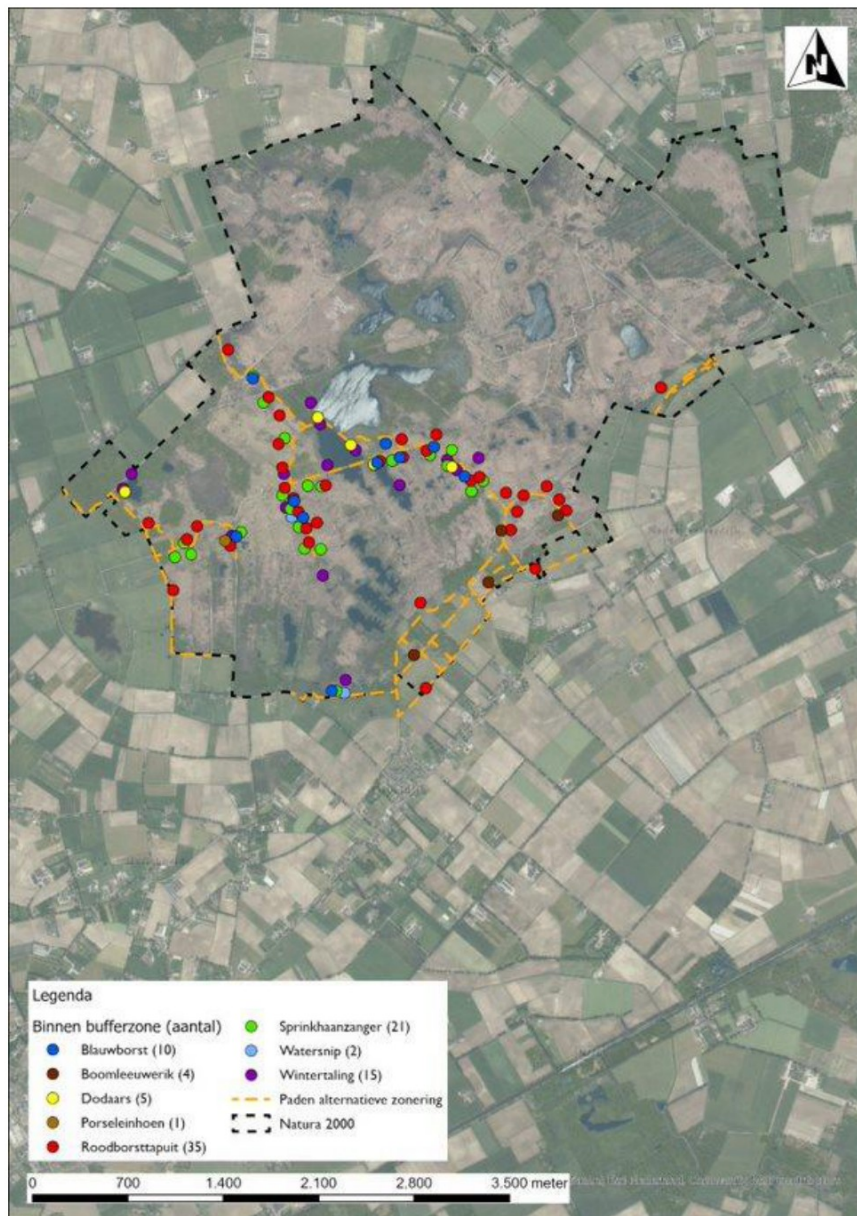
Door binnen de zones met potentiële effecten (Figuur 3) enkel de paden uit Figuur 27 jaarrond open te stellen, en de overige paden hierbinnen te verplaatsen naar zone C (Bijlage 5), worden de potentieel negatieve effecten sterk teruggedrongen. Door hiernaast de aangescherpte voorwaarden voor wat betreft openeningstijden t.o.v. zonsondergang en -opkomt door te voeren (punt I hierboven) ontstaat een alternatieve zonering die binnen deze passende beoordeling geen significant negatieve lijkt op te leveren voor de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen.

Figuur 26 Gewenste aanvullende jaarrond openstelling van het pad naar het kijkscherf Dood Doet Leven (blauwe lijn) binnen de Groote Peel.

Figuur 27 Selectie van paden (oranje lijnen) die zonder significant negatieve effecten opengesteld kunnen worden binnen gestelde voorwaarden van het recreatiezoneringsplan (lit. 2).

Figuur 28 Aantallen broedterritoria (getallen tussen haakjes in legenda) van kwalificerende broedvogels die potentieel negatief beïnvloed worden door de alternatief voorgestelde openstelling (oranje lijnen) doordat zij binnen de bufferzone tot die paden liggen.

Aandachtspunten

Het bovenstaande alternatief vervangt niet het opgestelde recreatiezoneringplan (lit. 2). Deze passende alternatieve zonering is slechts een handreiking om de recreatiezonering binnen de Peelgebieden beter aan te laten sluiten bij de Natura 2000-doelstellingen van het gebied. Voor een officiële beoordeling t.b.v. een vergunningaanvraag dient het gehele recreatiezoneringplan herschreven te worden op basis van o.a.:

- Opengestelde paden
- Nieuw open te stellen paden
- Zonering
- Openingstijden (wellicht toegespitst naar rust- en slaapgebieden voor vogels)

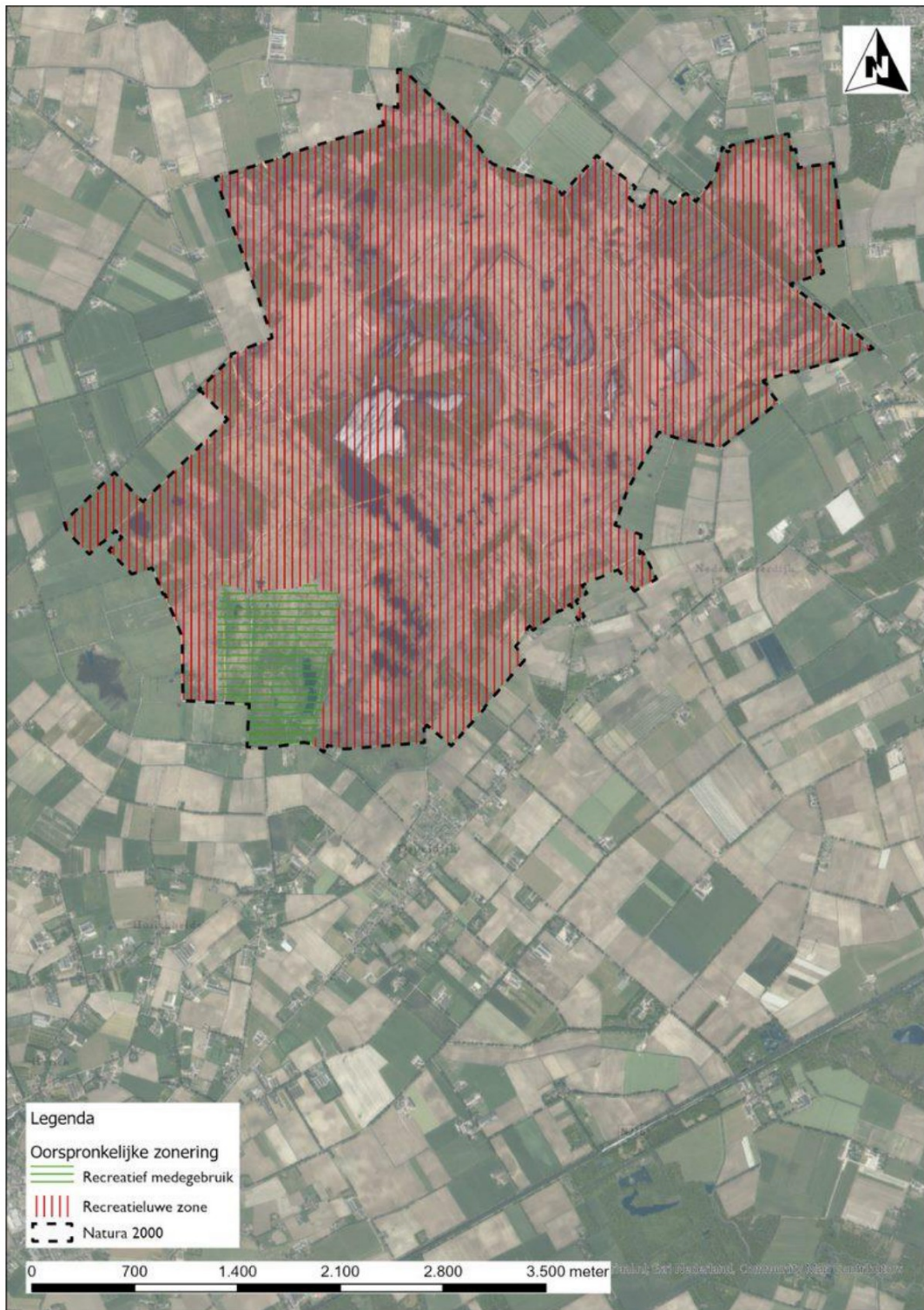
Met het voorgestelde alternatief vervallen significant negatieve effecten op basis van de gebruikte methodiek binnen deze passende beoordeling. Omdat effecten echter niet weggenomen worden zal het effect van cumulatie en zorgplicht meegenomen moeten worden in een eventuele uiteindelijke vergunningaanvraag.

8 Literatuur

1. Ministerie Economische Zaken, 2017: Natura2000 beheerplan Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel (139 en 140).
2. M. Carree et. al., 2018: Recreatiezoneringsplan Peelvenen. Staatsbosbeheer.
3. Buro Hemmen, 1993. Beheersplan De Groote Peel 1992-2002
4. Steunpunt Natura 2000, 2010: Leidraad bepaling significantie.
5. www.natura2000.nl
6. Dongen R. van, R. Foppen, B. van Noorden en R. Vogel. 2019. Broedvogelinventarisatie Verheven Peel 2018. Sovon-rapport 2019/70. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen en Provincie Limburg, Maastricht.
7. Noorden B. van, 2017. Broedvogelinventarisatie van de Groote Peel, 2016. Provincie Limburg, cluster Natuur en Water, Maastricht
8. <https://www.sovon.nl/gebieden> , Groote Peel (140) en Deurnsche & Mariapeel (139)
9. <https://www.synbiosys.alterra.nl/bijl2/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>
10. Krijgsveld KL, B Klaassen & J van der Winden (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoring gevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
11. <https://www.vogelbescherming.nl/>
12. <https://www.ravon.nl/>
13. <https://www.nederlandsesoorten.nl/>
14. <https://www.vlinderstichting.nl/>
15. Gert-Jan van Duinen, Rob Felix, Marijn Nijssen & Alex Schotman. 2018. Ontwikkeling en instandhouding van leefgebieden voor de fauna van hoogveenranden in de Peelvenen . Stichting Bargerveen, Nijmegen
16. Seggelen, C. van, 1999. Vogels van de Groote Peel, een eeuw avifauna in een veranderend hoogveenlandschap. Maastricht: Stichting Natuurpublicaties Limburg.
17. BTL (2016) Beantwoording vragen ODBN in het kader van de vergunningsaanvraag voor de natuurbeschermingswet Groote Peel. Rapport BTL Advies, Oisterwijk.
18. Jansen, A.J.M., G.A. van Duinen, H.B.M. Tomassen & N.A.C. Smits (2012b) Herstelstrategie H7120: Herstellende hoogvenen
19. Provincie Noord-Brabant, 2017. Gebiedsanalyse Deurnsche Peel & Mariapeel (139) en Groote Peel (140). Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch.
20. Nijssen, M., M. Geertsma, H. van Kleef, J. Kuper & R. Versluijs (2018) Herstel- en inrichtingsmaatregelen voor broedvogels in het hoogveenlandschap - Grauwe klauwier, Paapje, Geoorde fuut en Porseleinhoen. Rapport Stichting Bargerveen, Nijmegen
21. Hornman M., Hustings F., Koffijberg K. & Klaassen O. 2012. Handleiding Sovon Watervogel- en slaapplaatstellingen. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
22. BTL (2015) Natuurtoets LIFE+ Groote Peel. Rapport BTL Advies, Oisterwijk.
23. Nationale Databank Flora en Fauna (geraadpleegd 15-3-2023)

9 Bijlagen

9.1 Bijlage 1

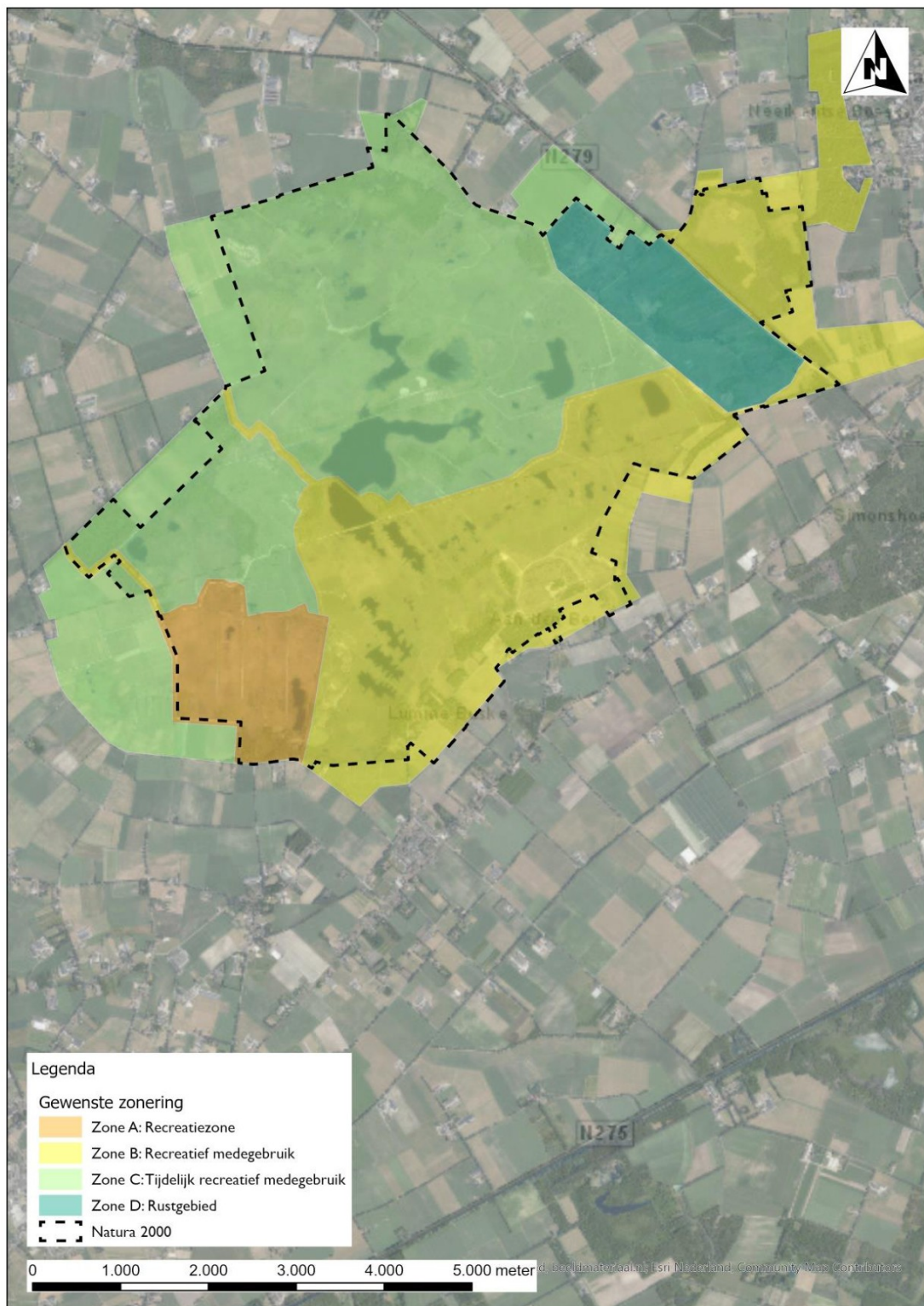
Oorspronkelijke recreatiezonering Groote Peel

9.2 Bijlage 2

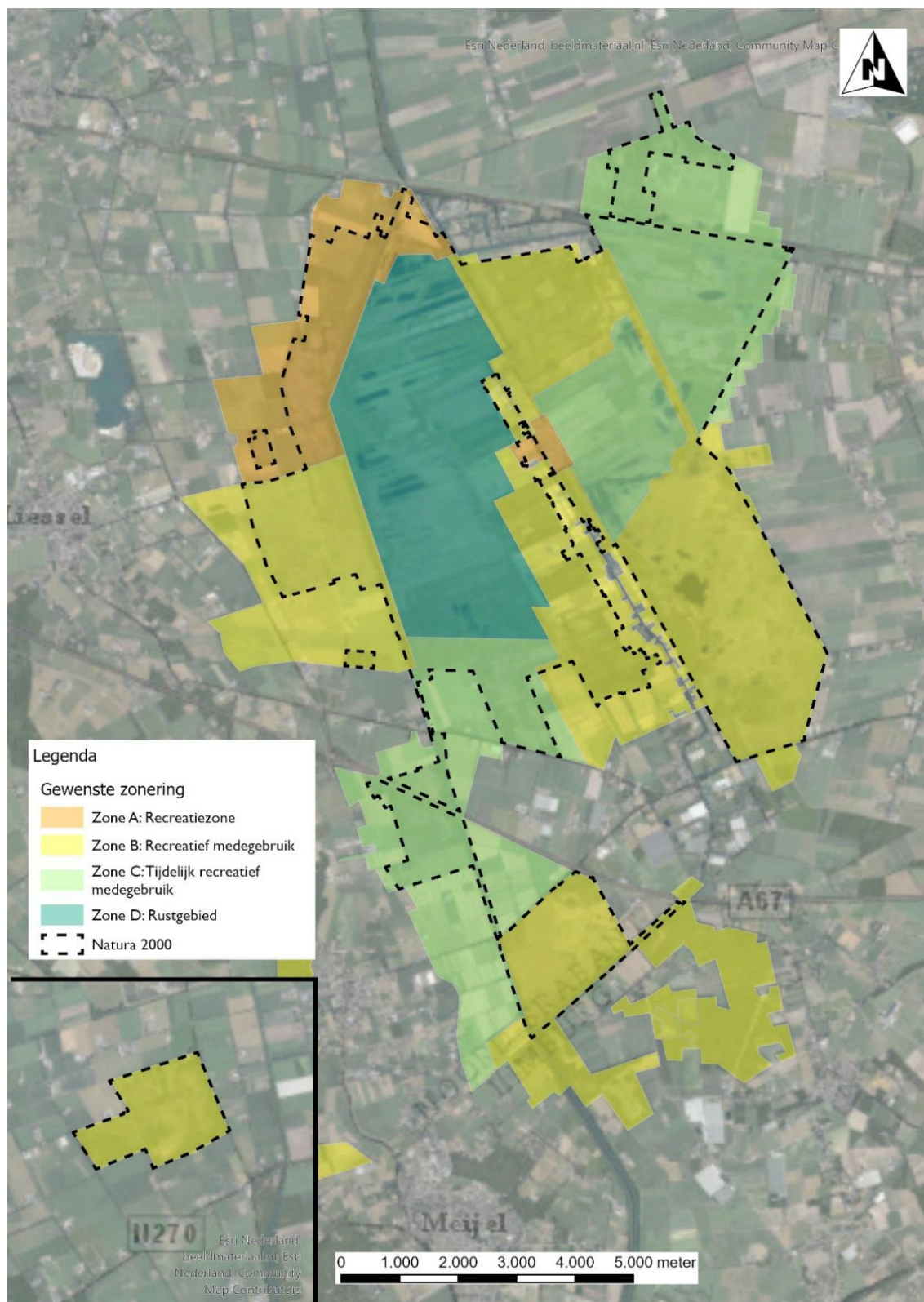
Oorspronkelijke recreatiezonering Deurnsche Peel & Mariapeel

9.3 Bijlage 3

Gewenste recreatiezonering Groote Peel.

9.4 Bijlage 4

Gewenste recreatiezonering Deurnsche Peel & Mariapeel.

9.5 Bijlage 5

Criterium	Zone A: Recreatiezone	Zone B: Recreatief medegebruik	Zone C: Tijdelijk recreatief medegebruik	Zone D: Rustgebied
Typen recreatie	<ul style="list-style-type: none"> Wandelen op daarvoor opengestelde paden** Fietsen enkel op daartoe bestemde paden Vanwege terreingesteldheid geen ruitpaden; paardrijden alleen op openbare wegen (geen ruitpaden) Vanwege terreingesteldheid geen MTB-paden/routes Sportvissen in het kanaal van Deurne vanaf de oever (=schouwpad eigendom waterschap); verhuuren van het visrecht gaat via het Waterschap Aa en Maas Sportvissen in de Helenavaart alleen vanaf de openbare wegen langs de Helenavaart Peelfestiviteiten: kleinschalige evenementen Het al dan niet toestaan van varen op het kanaal van Deurne is een bevoegdheid van het waterschap 	<ul style="list-style-type: none"> Wandelen op daarvoor opengestelde paden** Fietsen enkel op daartoe bestemde paden Vanwege terreingesteldheid geen ruitpaden; paardrijden alleen op openbare wegen (geen ruitpaden) Vanwege terreingesteldheid geen MTB-paden/routes Sportvissen in het kanaal van Deurne vanaf de oever (=schouwpad eigendom waterschap); verhuuren van het visrecht gaat via het Waterschap Aa en Maas Sportvissen in de Helenavaart alleen vanaf de openbare wegen langs de Helenavaart Kleinschalige activiteiten en excursies Het al dan niet toestaan van varen op het kanaal van Deurne is een bevoegdheid van het waterschap 	<ul style="list-style-type: none"> Wandelen op daarvoor opengestelde paden** Fietsen enkel op daartoe bestemde paden Vanwege terreingesteldheid geen ruitpaden; paardrijden alleen op openbare wegen (geen ruitpaden) Vanwege terreingesteldheid geen MTB-paden/routes Sportvissen in het kanaal van Deurne vanaf de oever (=schouwpad eigendom waterschap); verhuuren van het visrecht gaat via het Waterschap Aa en Maas Tijdens de afgesloten perioden: wandelen, fietsen en paardrijden alleen op de in die periode toegankelijke en openbare wegen Het al dan niet toestaan van varen op het kanaal van Deurne is een bevoegdheid van het waterschap 	<ul style="list-style-type: none"> Slecht toegankelijk voor wandelaars vanwege veen en niet onderhouden paden. Voor Deurnsche Peel toegankelijk onder specifieke voorwaarden. Niet toegankelijk voor overige recreatievormen. Alleen van december t/m februari tijdens vorstperiode toegankelijk voor schaatsers via tijdelijke brug over het kanaal van Deurne; overeenkomst met schaatsvereniging Sportvissen in het kanaal van Deurne vanaf de oever (=schouwpad eigendom waterschap); verhuuren van het visrecht gaat via het Waterschap Aa en Maas Het al dan niet toestaan van varen op het kanaal van Deurne is een bevoegdheid van het waterschap
Buiten wegen en paden	Nee, enkel onder begeleiding Bij evenementen op puntlocaties in overleg	Nee, enkel onder begeleiding Bij activiteiten/excursies op puntlocaties in overleg	Nee, enkel met ontheffing van Staatsbosbeheer	Nee, enkel met ontheffing van Staatsbosbeheer
Activiteiten	Excursies Educatie Natuurwerkdag Peelevenementen passend bij Staatsbosbeheer en bij de Peelvenen zoals kleine muziekconcerten, theater, toneel	Excursies Educatie Natuurwerkdag Beperkt aantal kleinschalige activiteiten passend bij Staatsbosbeheer en bij de Peelvenen	Excursies Educatie Geen activiteiten (natuurwerkdag valt in vogeltrekseizoen)	Alleen excursies Excursies niet in broedseizoen en niet tijdens de vogeltrek
Periode openstelling	Gedurende het hele jaar Uitzondering: Deel van Driehonderd Bunders (Mariapeel) i.v.m. wintergasten gesloten in de winterperiode."	Gedurende het hele jaar	Gedurende de perioden van 1 december tot 15 februari en 15 juli tot 1 november. Periode openstelling kan verschuiven, afgestemd op de daadwerkelijke vogeltrek/broedseizoen.	Gedurende de perioden van 1 december tot 15 februari en 15 juli tot 1 november. Periode openstelling kan verschuiven, afgestemd op de daadwerkelijke vogeltrek/broedseizoen.
Tijdstip openstelling	Zonsopgang-zonsondergang Enkele malen paar jaar ook na zonsondergang onder begeleiding	Zonsopgang-zonsondergang Enkele malen paar jaar ook na zonsondergang onder begeleiding	Zonsopgang-zonsondergang	Zonsopgang-zonsondergang
Honden	Honden aan de lijn	Honden aan de lijn	Honden aan de lijn	Honden niet toegestaan
Motorvoertuigen op/nabij locatie	Alleen voor beheer Bij uitzondering voor ondersteuning evenementen (spullen brengen)	Alleen voor beheer Bij uitzondering voor ondersteuning activiteiten (spullen brengen)	Alleen voor beheer	Alleen voor beheer

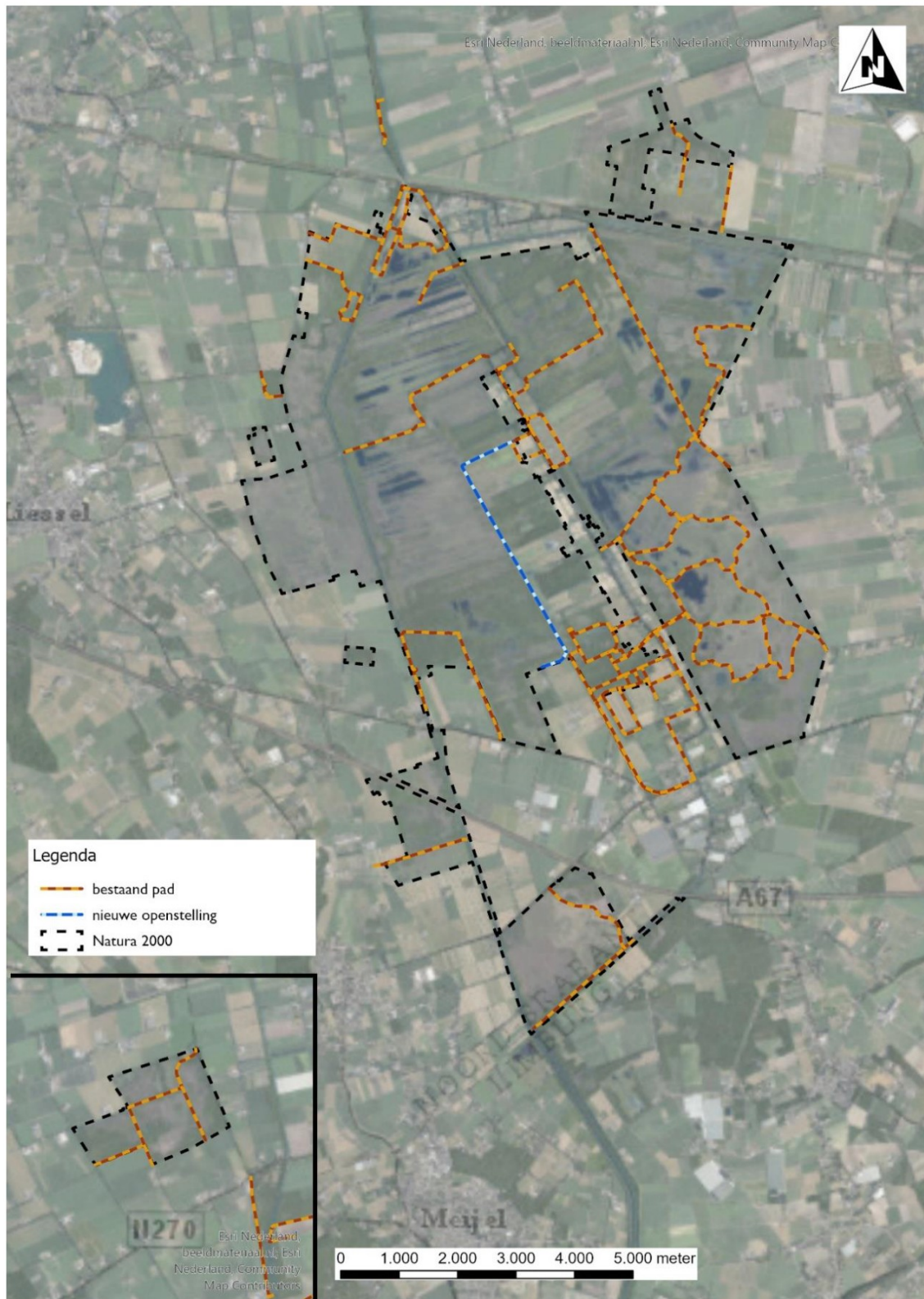
Toolbox met relevante randvoorwaarden per zone/bouwsteen uit het nieuwe recreatiezoneringsplan.

9.6 Bijlage 6

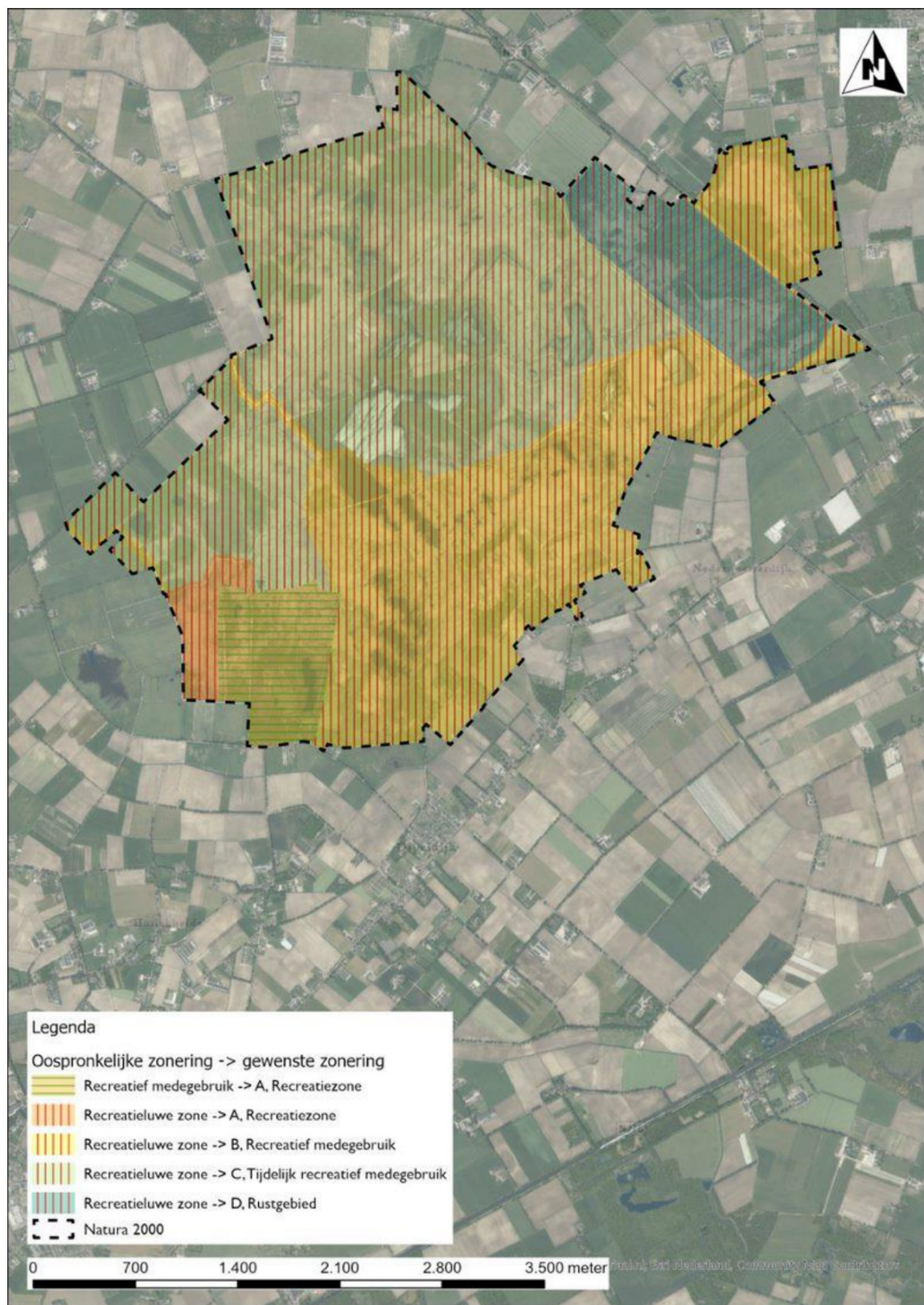
Gemarkeerde opengestelde paden in de Groote Peel. In blauw is het pad toegevoegd dat in de huidige situatie niet als pad opengesteld is.

9.7 Bijlage 7

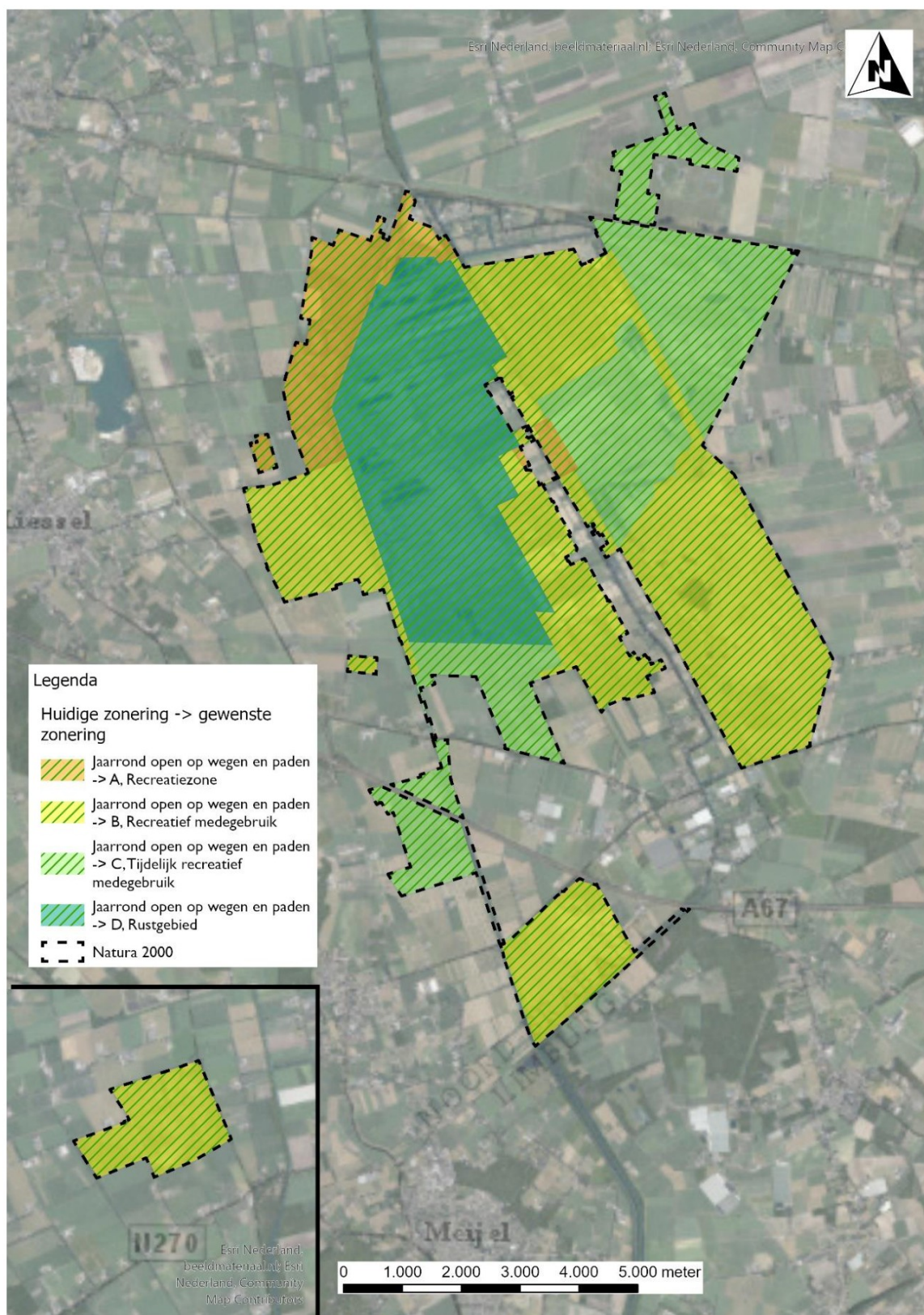
Gemarkeerde paden in de Deurnsche Peel & Mariapeel. In blauw is het pad toegevoegd dat in de huidige situatie niet als pad opengesteld is.

9.8 Bijlage 8

Verschuiving oorspronkelijke naar gewenste recreatiezonering in de Groote Peel

9.9 Bijlage 9

Verschuiving oorspronkelijke naar gewenste recreatiezonering in de Deurnsche Peel & Mariapeel

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen